

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

DEPARTAMENT ŚRODOWISKA

KSI-4100-02-00/2012

Nr ewid. 112/2012/P12117/KSI

Informacja o wynikach kontroli wykonania w 2011 roku planu finansowego Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Warszawa maj 2012 r.

Misja *Najwyższej Izby Kontroli jest dbałość
o gospodarność i skuteczność w służbie
publicznej dla Rzeczypospolitej Polskiej*

Wizja *Najwyższej Izby Kontroli jest cieszący się
powszechnym autorytetem najwyższy organ
kontroli państwowej, którego raporty będą
oczekiwanym i poszukiwanym źródłem
informacji dla organów władzy i społeczeństwa*

**Informacja o wynikach kontroli
wykonania w 2011 roku planu finansowego
Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej**

p.o. Dyrektora Departamentu Środowiska

Teresa Warchałowska

Zatwierdzam:

Wojciech Misiąg

Wiceprezes
Najwyższej Izby Kontroli

Warszawa, 25 maja 2012 r.

Najwyższa Izba Kontroli
ul. Filtrowa 57
02-056 Warszawa
tel./fax: 0 22 444 50 00
www.nik.gov.pl

Spis treści

1. WPROWADZENIE	4
1.1. Cel i zakres kontroli	4
1.2. Uwarunkowania prawne i organizacyjne	4
2. PODSUMOWANIE WYNIKÓW KONTROLI	8
2.1. Ocena ogólna	8
2.2. Sprawozdawczość	13
2.3. Uwagi końcowe i wnioski	13
3. WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI	15
3.1. Księgi rachunkowe	15
3.2. Planowanie przychodów i wydatków	16
3.3. Budżet krajowy	16
3.3.1. Stan funduszu na początek roku	17
3.3.2. Przychody	17
3.3.2.1. Należności i umorzenia	18
3.3.3. Koszty	19
3.3.3.1. Zatrudnienie i wynagrodzenia	24
3.3.4. Stan funduszu na koniec roku	24
3.4. Wydatki budżetu środków europejskich	26
3.5. Programy wieloletnie	29
3.6. Finansowanie zadań	30
3.7. Inne ustalenia kontroli	35
4. INFORMACJE DODATKOWE O PRZEPROWADZONEJ KONTROLI	39
4.1. Protokół	39
4.2. Wystąpienie pokontrolne	39
4.3. Finansowe rezultaty kontroli	40
5. ZAŁĄCZNIKI	41

1. Wprowadzenie

1.1. Cel i zakres kontroli

Najwyższa Izba Kontroli – Departament Środowiska, w okresie od 2 stycznia 2012 r. do 3 kwietnia 2012 r. przeprowadziła, na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, kontrolę wykonania w 2011 r. planu finansowego Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Celem kontroli było dokonanie oceny wykonania przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w 2011 r. planu finansowego, ujętego w załączniku nr 14 do ustawy budżetowej na rok 2011 z dnia 20 stycznia 2011 r.², zwanej dalej „ustawą budżetową”. Kontrola obejmowała okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2011 r. i została przeprowadzona pod względem legalności, gospodarności, celowości i rzetelności.

Kontrola przeprowadzona została zgodnie z obowiązującymi w NIK standardami kontroli oraz założeniami metodycznymi do kontroli wykonania budżetu państwa na rok 2011³.

1.2. Uwarunkowania prawne i organizacyjne

Ustawą z dnia 20 listopada 2009 r. o zmianie ustawy - Prawo ochrony środowiska oraz niektórych innych ustaw⁴, Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, zwany dalej „Narodowym Funduszem” lub „NFOŚiGW”, przekształcony został z dniem 1 stycznia 2010 r. z państwowego funduszu celowego (posiadającego osobowość prawną) w państwową osobę prawną w rozumieniu art. 9 pkt 14 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych⁵. Państwowa osoba prawna przejęła całość zadań przekształconego funduszu celowego oraz jego nazwę. Przekształcenia dokonano w celu dostosowania NFOŚiGW do nowych rozwiązań prawno-organizacyjnych, zawartych w ustawie o finansach publicznych, odnoszących się do jednostek sektora finansów publicznych.

Podstawą działania NFOŚiGW jest ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska⁶, zwana dalej „ustawą POŚ”.

Zgodnie z art. 400o ustawy POŚ minister właściwy do spraw środowiska w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw finansów publicznych nadaje Narodowemu Funduszowi,

¹ Dz. U. z 2012 r., poz. 82.

² Dz. U. Nr 29, poz. 150.

³ Por. <http://www.nik.gov.pl/kontrole/standardy-kontroli-nik/>

⁴ Dz. U. Nr 215, poz. 1664.

⁵ Dz. U. Nr 157, poz. 1240 ze zm.

⁶ Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150 z późn. zm.

w drodze rozporządzenia, statut określający organizację wewnętrzną Narodowego Funduszu, tryb działania jego organów oraz sposób udzielania pełnomocnictw, kierując się potrzebą zapewnienia sprawnego działania Narodowego Funduszu oraz właściwego wykorzystania środków publicznych, zgromadzonych przez Narodowy Fundusz w celu realizacji zasady zrównoważonego rozwoju.

Gospodarka finansowa Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej podlegała w 2011 r. rygorom, wynikającym między innymi z ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. – Prawo zamówień publicznych⁷, zwanej dalej „ustawą PZP”, ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości⁸, zwanej dalej „UoR” oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 16 listopada 2010 r. w sprawie szczegółowych zasad gospodarki finansowej Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej i wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej⁹.

Z dniem 1 maja 2011 r., weszło w życie rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 15 kwietnia 2011 r. w sprawie wolnych środków niektórych jednostek sektora finansów publicznych przyjmowanych przez Ministra Finansów w depozyt lub zarządzanie¹⁰, zgodnie z którym NFOŚiGW został zobligowany, między innymi do tworzenia depozytów terminowych na swoim rachunku bankowym w BGK¹¹.

Narodowy Fundusz, zgodnie z art. 28 ustawy z dnia 28 kwietnia 2011 r. o systemie handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych¹², która weszła w życie z dniem 21 czerwca 2011 r., został wierzycielem opłat za wprowadzanie dwutlenku węgla do powietrza.

Nadzór nad działalnością Narodowego Funduszu sprawuje minister właściwy do spraw środowiska (art. 400r ust. 1 ustawy POŚ). Organami Narodowego Funduszu są Rada Nadzorcza Narodowego Funduszu i Zarząd Narodowego Funduszu (art. 400c ust. 1 ustawy POŚ). Przepis art. 400h ust. 1 i 2 ustawy POŚ określa zadania Rady Nadzorczej Narodowego Funduszu, natomiast zadania Zarządu Narodowego Funduszu zostały określone w art. 400k ust. 1 i 2 ustawy POŚ.

⁷ Dz. U. z 2010 r. Nr 113, poz. 759 z późn. zm..

⁸ Dz. U. z 2009 r. Nr 152, poz. 1223 z późn. zm..

⁹ Dz. U. Nr 226, poz. 1479.

¹⁰ Dz. U. Nr 81, poz. 443.

¹¹ Bank Gospodarstwa Krajowego.

¹² Dz. U. Nr 122, poz. 695.

Narodowy Fundusz prowadzi samodzielną gospodarkę finansową, pokrywając z posiadanych środków i uzyskiwanych wpływów wydatki na finansowanie zadań określonych w ustawie oraz kosztów działalności (art. 400q ust. 1 ustawy POŚ).

Zgodnie z art. 400q ust. 2 ustawy POŚ, Narodowy Fundusz prowadzi gospodarkę finansową w sposób zapewniający pełne wykorzystanie środków pochodzących z Unii Europejskiej niepodlegających zwrotowi, przeznaczonych na ochronę środowiska i gospodarkę wodną.

Podstawą gospodarki finansowej Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy jest roczny plan finansowy (art. 400q ust. 3 ustawy POŚ).

Celem działania Narodowego Funduszu jest finansowanie ochrony środowiska i gospodarki wodnej w zakresie określonym w art. 400a ust. 1 oraz art. 410a ust. 1 i 4–6 (art. 400b ust. 1 ustawy POŚ).

Narodowy Fundusz ma obowiązek przeznaczania przychodów z określonych źródeł na ściśle określone cele związane z ochroną środowiska, nazywane zobowiązaniami wieloletnimi, jednakże za zgodą Ministra Środowiska może przeznaczyć te środki na finansowanie także innych rodzajów działalności w zakresie ochrony środowiska i gospodarki wodnej, określonych w art. 400a ustawy POŚ. Przy udzielaniu zgody minister właściwy do spraw środowiska uwzględnia w szczególności potrzeby realizacji zasady zrównoważonego rozwoju, polityki ekologicznej państwa oraz zobowiązań określonych w prawie Unii Europejskiej i umowach międzynarodowych, których stroną jest Rzeczpospolita Polska (art. 401c ustawy POŚ).

Środki Narodowego Funduszu mogą być przeznaczane na dofinansowanie zadań z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej, realizowanych przez jednostki budżetowe (art. 410c ust. 1 ustawy POŚ).

W budżecie państwa tworzy się rezerwę celową w wysokości odpowiadającej kwocie środków przekazywanych państwowym jednostkom budżetowym przez Narodowy Fundusz i wojewódzkie fundusze na dochody budżetu państwa (art. 410c ust. 2 ustawy POŚ).

Finansowanie działalności, o której mowa w art. 400a ust. 1 oraz art. 410a ust. 1 i 4–6 ustawy POŚ, ze środków Narodowego Funduszu odbywa się przez:

- 1) udzielanie oprocentowanych pożyczek, w tym pożyczek przeznaczonych na zachowanie płynności finansowej przedsięwzięć współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej;
- 2) udzielanie dotacji, w tym:

- a) dopłaty do oprocentowania kredytów bankowych,
 - b) dokonywanie częściowych spłat kapitału kredytów bankowych,
 - c) dopłaty do oprocentowania lub ceny wykupu obligacji,
 - d) dopłaty do demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji;
- 3) nagrody za działalność na rzecz ochrony środowiska i gospodarki wodnej, niezwiązaną z wykonywaniem obowiązków pracowników administracji rządowej i samorządowej (art. 411 ust. 1 ustawy POŚ).

Narodowy Fundusz może nabywać udziały lub akcje w spółkach, jeżeli statutowym lub ustawowym przedmiotem działalności tych spółek jest ochrona środowiska i gospodarka wodna (art. 411a ust. 1 ustawy POŚ).

Narodowy Fundusz może obejmować udziały lub akcje w spółkach innych niż określone w ust.1 wyłącznie w zamian za nieściągalne wierzytelności wynikające z umów zawartych z tym Funduszem (art. 411a ust. 2 ustawy POŚ).

Objęcie, nabycie lub zbycie udziałów lub akcji w spółkach oraz objęcie, nabycie lub zbycie obligacji, których emitentem jest podmiot inny niż Skarb Państwa, przez Narodowy Fundusz wymaga zgody ministra właściwego do spraw środowiska (art. 411a ust. 3 ustawy POŚ).

Narodowy Fundusz został zobowiązany do ponoszenia nakładów finansowych w roku 2011 w kwocie 325,3 mln zł na realizację Program budowy Zbiornika Wodnego Świnna Poręba¹³.

¹³ Art. 3 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 4 marca 2005 r. o ustanowieniu programu wieloletniego „Program budowy Zbiornika Wodnego Świnna Poręba w latach 2006 – 2013” (Dz. U. Nr 94, poz. 784 z późn. zm.).

2. Podsumowanie wyników kontroli

2.1. Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie z zastrzeżeniami wykonanie w 2011 r. planu finansowego Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. (str. 48-49).

W 2011 r. NFOŚiGW dofinansował przedsięwzięcia z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej ze środków własnych, funduszy europejskich (obsługiwanych przez Narodowy Fundusz) oraz kredytów bankowych z dopłatami NFOŚiGW, w łącznej wysokości 4.164.402,1 tys. zł¹⁴ (str. 26), w tym:

- ze środków Narodowego Funduszu dofinansowano przedsięwzięcia łącznie na kwotę 1.651.460,7 tys. zł, tj. 39,7% finansowania ogółem; (str. 31)
- ze środków funduszy europejskich, obsługiwanych przez NFOŚiGW, wypłacono łącznie kwotę 2.225.641,4 tys. zł, tj. 53,4% finansowania ogółem; (str. 26)
- wypłaty ze środków bankowych w postaci kredytów z dopłatami NFOŚiGW stanowiły łącznie kwotę 287.300,0 tys. zł, tj. 6,9% finansowania ogółem. (str. 26)

Zrealizowane przychody w 2011 r. wyniosły 2.458.148,4 tys. zł i były wyższe o 269.848,4 tys. zł, tj. o 12,3%, od ujętych w planie finansowym, stanowiącym załącznik nr 14 do ustawy budżetowej (2.188.300 tys. zł). Przekroczenie planu przychodów NFOŚiGW zostało spowodowane głównie przez wpływy z opłat wynikających z ustawy z dnia 20 stycznia 2005 r. o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji¹⁵ oraz pochodzących ze sprzedaży jednostek przyznanej emisji gazów cieplarnianych AAU¹⁶. (str. 17)

Finansowanie w formie dotacji i pożyczek ze środków NFOŚiGW zadań wynikających z ustawy POŚ zostało zrealizowane w kwocie 1.651.460,7 tys. zł, tj. w wysokości 51,5% przychodów i wpływów NFOŚiGW ogółem (3.207.451,0 tys. zł). (str. 31)

Koszty ogółem wyniosły 1.342.826,6 tys. zł i były niższe o 458.548,4 tys. zł, tj. o 25,5%, od ujętych w ustawie budżetowej na 2011 r. łącznie ze środkami przyznanymi innym podmiotom

¹⁴ Razem z kredytami bankowymi z dofinansowaniem Narodowego Funduszu.

¹⁵ Dz. U. Nr 25, poz. 202 z późn. zm.

¹⁶ AAU – Assigned Amount Unit – jednostka przyznanej emisji (wyrażona w ekwiwalencie wielkości emisji gazów cieplarnianych przyznawanych stronie w Załączniku B do Protokołu z Kioto, zgodnie z tym Protokołem).

(1.801.375,0 tys. zł)¹⁷. Stwierdzone nieprawidłowości w kosztach ogółem wyniosły 422,3 tys. zł, tj. 0,03%. (str. 19, 48)

Kontrola wykazała nieprawidłowości polegające przede wszystkim na:

- nieterminowym rozliczaniu efektów rzeczowych i ekologicznych, osiąganych w wyniku realizacji umów dotacji i pożyczek; (str. 37)
- braku jednolitych danych dotyczących liczby Wniosków o dofinansowanie i kwot dofinansowania, liczby zawartych umów i kwot tych umów oraz wysokości spłat pożyczek i kredytów, co w ocenie NIK było postępowaniem nierzetelnym; (str. 31)
- nieokreśleniu w regulaminie konkursu, dotyczącego zadań z zakresu programu priorytetowego „Edukacja ekologiczna”, przeprowadzonego w 2011 r. przez NFOŚiGW, procedury odwoławczej dla wnioskodawców¹⁸; (str. 22)
- niepodjęciu przez Zarząd Narodowego Funduszu skutecznych działań w celu zbycia akcji i udziałów w spółkach portfela podstawowego, które osiągały ujemny wynik finansowy w 2011 r., jak również udziałów w spółkach portfela tzw. resztówek¹⁹; (str. 35)
- nieuwjęciu w polityce rachunkowości, stosowanych w praktyce przez NFOŚiGW, zasad dotyczących wprowadzania do ksiąg rachunkowych daty operacji gospodarczej; (str. 15)
- nieterminowej zapłacie zobowiązań z tytułu dostaw towarów i usług w kwocie 66,1 tys. zł. (str. 23)

Według stanu na dzień 31 grudnia 2011 r. nie zostało rozliczonych pod względem efektu rzeczowego lub ekologicznego 136 umów, tj. o 27,3% mniej niż w 2010 r., na kwotę 968.059,5 tys. zł, tj. o 192,9% wyższą niż w 2010 r. Nierozliczenie wszystkich umów pod względem osiągnięcia efektów ekologicznych i rzeczowych stanowiło naruszenie warunków umów przez beneficjentów. Zdaniem NIK, Narodowy Fundusz w 2011 r. nie podejmował skutecznych działań zmierzających do bieżącego rozliczania efektów ekologicznych i rzeczowych, co było postępowaniem nierzetelnym.

Poza wskazanymi wyżej nieprawidłowościami, kontrola wykazała również:

¹⁷ W ustawie budżetowej na rok 2011 w pozycji: koszty – plan na 2011 r. (1.412.805 tys. zł) nie uwzględniono środków w wysokości 388.570 tys. zł, przyznanych innym podmiotom (z tego przekazanych do budżetu państwa na dofinansowanie zadań państwowych jednostek budżetowych).

¹⁸ Procedurę taką przewidziano w przyjętej (uchwałą Zarządu NFOŚiGW z lutego 2012 r.) zmianie programu priorytetowego „Edukacja ekologiczna” (w załączniku nr 2 – Regulamin konkursu o dofinansowanie ze środków NFOŚiGW przedsięwzięć w ramach programu priorytetowego Edukacja ekologiczna).

¹⁹ Portfel resztówek stanowiły akcje i udziały NFOŚiGW w 31 spółkach, w których wielkość udziałów wynosiła od 0,01% do 9,2% kapitału zakładowego.

- wysoki stan środków pieniężnych i papierów wartościowych Skarbu Państwa na koniec 2011 r., który wyniósł 4.284.183,9 tys. zł; (str. 21);
- niewykonanie planu w zakresie finansowania w formie pożyczek (finansowanie w formie zwrotnej); (str. 32)
- wydłużenie okresu przekazywania środków finansowych NFOŚiGW dla państwowych jednostek budżetowych (pjb) w 2011 r.; (str. 38)
- wykorzystanie w przypadku trzech zadań i pięciu podzadań ujętych w formularzu planistycznym BZ-2 budżetu zadaniowego mierników, które uniemożliwiały ocenę stopnia realizacji zaplanowanego celu, a w sześciu zadaniach i siedmiu podzadaniach – ujętych w formularzu planistycznym PF-NFOŚiGW mierników uniemożliwiających określanie zmienności rezultatów w wieloletniej perspektywie (przyjęto jednakowe wartości w latach 2011–2013); (str. 38)
- brak instrukcji dotyczącej rozliczenia i wypłaty środków NFOŚiGW w projektach PO LiŚ²⁰, co spowodowało, że do weryfikacji wykorzystano elementy instrukcji dla pożyczek na wydatki niekwalifikowane Funduszu Spójności oraz Podręcznik procedur; (str. 24)
- brak formalnego uregulowania funkcjonowania kontroli zarządczej w NFOŚiGW; (str. 36)
- zagrożenia dla pełnego wykorzystania dostępnej alokacji PO LiŚ, którymi w ocenie Zarządu NFOŚiGW, mogą być takie ryzyka jak: dualizm taryf²¹, fazowanie projektów²², niezgodność projektów realizowanych w ramach działania 3.1 PO LiŚ z art. 4 ust. 7 Ramowej Dyrektywy Wodnej²³, niespełnienie wymogów dyrektywy ściekowej i trudności w realizacji projektów „spalarniowych” oraz nieprawidłowości tzw. systemowe. (str. 28)

Stan środków pieniężnych i papierów wartościowych Skarbu Państwa na koniec 2011 r. był wyższy o 1.393.379,6 tys. zł, tj. o 48,2%, od stanu na koniec 2010 r. (2.890.804,3 tys. zł). W ocenie NIK, nie zostały zrealizowane zamierzenia NFOŚiGW przewidujące ograniczenie

²⁰ Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko.

²¹ Zgodnie z Wytycznymi do przygotowania inwestycji w zakresie środowiska współfinansowanych przez FS i EFRR w latach 2007-2013 jest to odmienne ujmowanie przez beneficjentów projektów I i II osi PO LiŚ w dokumentacji aplikacyjnej, w analizie luki finansowej i w analizie trwałości, wartości przychodów z tytułu opłat taryfowych.

²² Fazowanie to podział pierwotnego projektu FS polegający na przeniesieniu części zakresu zadań (fazowanie może być finansowe, rzeczowe lub czasowe) do „nowego” projektu (PO LiŚ), najczęściej z dodatkowym dofinansowaniem oraz z przedłużonym terminem realizacji.

²³ Dyrektywa 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r., ustanawiająca ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej (Dz. U. L 327 z 22.12.2000 r., s. 1 z późn. zm.).

udziału środków pieniężnych i papierów wartościowych w strukturze aktywów tworzących stan Funduszu na koniec 2011 r.

Wyższy od planowanego stan środków pieniężnych i papierów wartościowych Skarbu Państwa wynikał między innymi z:

- wysokich stanów środków dziewięciu zobowiązań wieloletnich, wynoszących łącznie 3.357.062,3 tys. zł, tj. 78,5% stanu środków pieniężnych i papierów wartościowych Skarbu Państwa na koniec roku, wyższych o 1.063.801,0 tys. zł (o 46,4%) w stosunku do 2010 r.; (str. 21)
- wysokiego stanu środków na Rachunku klimatycznym²⁴ na koniec 2011 r., pochodzących ze sprzedaży jednostek AAU, które wraz z odsetkami wyniosły 456.978,5 tys. zł, tj. 10,7% stanu środków pieniężnych i papierów wartościowych na koniec roku; (str. 34)
- stanu środków nieobjętych szczegółowymi zasadami gospodarowania, który wyniósł 459.837,0 tys. zł, tj. 10,7% stanu środków pieniężnych i papierów wartościowych na koniec 2011 r. (str. 21, 25, 29)

Najwyższe kwoty zobowiązań wieloletnich dotyczyły środków pochodzących z: opłat zastępczych i kar wynikających z ustawy – Prawo energetyczne 2.251.993,2 tys. zł (67,1%), recyklingu pojazdów 711.446,5 tys. zł (21,2%), geologii 154.613 tys. zł (4,6%) i górnictwa 124.426,1 tys. zł (3,7%). W 2011 r. ze środków powyższych zobowiązań wydatkowano tylko kwotę 487.843,2 tys. zł, tj. 14,5% stanu tych środków na koniec roku, w tym wypłaty dotacji wyniosły 406.233,1 tys. zł, a pożyczek 81.610 tys. zł. W ocenie NIK, wzrost zobowiązań wieloletnich w 2011 r. o blisko 50% wskazuje na trudności w efektywnym wydatkowaniu tych środków na dofinansowanie w formie dotacji i pożyczek.

Ze środków Rachunku klimatycznego w 2011 r. wypłacono łącznie 15.083,7 tys. zł, tj. zaledwie 3,3% stanu środków na tym rachunku. Powodem bardzo niskiego wydatkowania środków z Rachunku klimatycznego w 2011 r. było przede wszystkim anulowanie konkursu w ramach programu priorytetowego System zielonych inwestycji (GIS) oraz zmiana terminów podpisania umów i rozpoczęcia realizacji projektów wyłonionych w ramach I konkursu System zielonych inwestycji (GIS), co z kolei spowodowało przesunięcie terminu wypłat środków z 2011 r. na 2012 r. i 2013 r. NIK zauważa, że zgodnie z zapisami umów sprzedaży jednostek AAU, uzyskane środki należy wydatkować w ściśle określonych w nich

²⁴ Rachunek, na którym gromadzone są wpływy z umów międzynarodowych sprzedaży jednostek AAU.

terminach, najpóźniej do dnia 31 grudnia 2013 r. W przypadku niedotrzymania powyższych terminów, istnieje zagrożenie utraty niewydatkowanych środków.

Na niższe wydatkowanie środków nieobjętych szczegółowymi zasadami gospodarowania wpłynęło między innymi niższe o 126.251,9 tys. zł, tj. o 38,8%, wykorzystanie środków przeznaczonych na Program wieloletni „Program budowy zbiornika „Świnna Poręba” w latach 2006–2013” oraz niższe wykonanie planu w zakresie przekazania środków państwowym jednostkom budżetowym (pjb) o kwotę 112.421,3 tys. zł, tj. o 28,9%.

Wypłaty pożyczek inwestycyjnych, zrealizowane w kwocie 403.039,6 tys. zł, były niższe o 79.380,4 tys. zł, tj. o 16,5%, od ujętej w planie działalności po zmianach (482.420 tys. zł) oraz niższe o 865.895,2 tys. zł, tj. o 68,2%, od wykonania 2010 r. Niższe finansowanie w formie pożyczek, wynikało z zakończenia realizacji przedsięwzięć w ramach ISPA/FS 2000–2006 oraz niższego niż zakładano finansowania w tej formie PO IiŚ. W ocenie NIK, świadczy to o niewłaściwym planowaniu wypłat pożyczek. W 2011 r. wzrosły natomiast zobowiązania warunkowe²⁵ NFOŚiGW z tytułu zawartych umów pożyczek o 803.156,1 tys. zł, tj. o 145,2%, w porównaniu do 2010 r. (553.236,9 tys. zł), które wyniosły 1.356.402,0 tys. zł. Z tytułu udzielonych promes, dotyczących umów pożyczek, zobowiązania warunkowe wyniosły 1.475.210,1 tys. zł i były wyższe o 970.602,4 tys. zł, tj. o 192,3%, w stosunku do stanu na koniec 2010 r.

Kontrola wykazała również, że okres od podjęcia negocjacji z kierownikiem państwowej jednostki budżetowej, w związku z zawarciem umowy na dofinansowanie przedsięwzięć ze środków NFOŚiGW, poprzez podjęcie uchwały o dofinansowaniu, do podpisania umowy, trwał w Narodowym Funduszu średnio ok. 2–3 miesiące i mimo że mieścił się w terminach określonych w Podręczniku procedur miał znaczący wpływ na wydłużenie terminu uzyskiwania dotacji przez pjb w 2011 r. Narodowy Fundusz wprowadził do Procedury rozpatrywania wniosków przez Narodowy Fundusz na rok 2011, obowiązek złożenia przez kierowników pjb uproszczonego wniosku o przekazanie środków, pomimo iż na rok 2011 obowiązek ten nie wynikał z rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie gospodarki finansowej Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej i wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej, w 2011 r.

²⁵ Zobowiązania warunkowe NFOŚiGW – wynikają z zawartych umów lub udzielonych promes na dofinansowanie przedsięwzięć z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej, które będą zrealizowane po spełnieniu przez beneficjentów warunków zawartych w tych umowach lub promesach.

2.2. Sprawozdawczość

Najwyższa Izba Kontroli opiniuje pozytywnie sporządzone przez NFOŚiGW sprawozdania kwartalne Rb-N i Rb-Z²⁶, za wszystkie kwartały, w tym za IV kwartał 2011 r., wg stanu na dzień 31 grudnia 2011 r. Sprawozdania te zostały sporządzone terminowo i prawidłowo²⁷, na podstawie danych zgodnych z ewidencją księgową. Skontrolowane sprawozdania przekazują prawdziwy i rzetelny obraz należności i zobowiązań.

2.3. Uwagi końcowe i wnioski

NFOŚiGW stanowi jeden z podstawowych instrumentów wspierających, zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju, realizację przedsięwzięć służących ochronie środowiska i gospodarki wodnej, przy wykorzystaniu również środków z funduszy europejskich.

Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę na niskie wykorzystanie przez NFOŚiGW (podobnie jak w latach poprzednich) środków na cele, o których mowa w art. 401c ust. 1–9 ustawy POŚ, zwane dalej zobowiązaniami wieloletnimi²⁸. W ocenie NIK wskazuje to na trudności w efektywnym wykorzystaniu tych środków na dofinansowanie w formie dotacji i pożyczek.

Ponadto, efekty rzeczowe i ekologiczne, osiągane w wyniku realizacji umów dotacji i pożyczek, nie są rozliczane na bieżąco. Na problem ten NIK zwracała uwagę również w poprzednich latach. Pomimo zmniejszenia się liczby umów nierozliczonych, niepokojąco wzrosła nierozliczona kwota tych umów, tj. aż o 192,8%, w porównaniu z 2010 r.

W celu wyeliminowania stwierdzonych nieprawidłowości, oprócz wniosków sformułowanych w wystąpieniu pokontrolnym, NIK wnosi do:

Ministra Środowiska i Ministra Rozwoju Regionalnego o:

- prowadzenie monitoringu realizacji projektów PO IiŚ 2007-2013 i ISPA/FS 2000-2006 (w celu pełnego wykorzystania dostępnej alokacji), w których stwierdzono ryzyka, dotyczące: dualizmu taryf, fazowania projektów, niezgodności projektów realizowanych w ramach działania 3.1 PO IiŚ z art. 4 ust. 7 Ramowej Dyrektywy Wodnej, niespełnienia wymogów dyrektywy ściekowej i trudności w realizacji projektów „spalarniowych” oraz nieprawidłowości tzw. systemowe. (str. 28)

²⁶ Rb-N – o stanie należności oraz wybranych aktywów finansowych, Rb-Z – o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji.

²⁷ Zasady i terminy sporządzania sprawozdań zostały określone w rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 4 marca 2010 r. w sprawie sprawozdań jednostek sektora finansów publicznych w zakresie operacji finansowych (Dz. U. Nr 43, poz. 247).

²⁸ Art. 401c ust. 10 ustawy POŚ.

Prezesa Zarządu NFOŚiGW o:

- doprowadzenie do utworzenia zintegrowanego systemu informatycznego rejestracji Wniosków i umów o dofinansowanie, kwot tych umów oraz wysokości spłat pożyczek i kredytów, w celu umożliwienia uzyskania jednolitych danych w powyższym zakresie; (str. 31);
- wzmocnienie nadzoru właścicielskiego nad spółkami, w których NFOŚiGW posiada akcje/udziały; (str. 35)
- dokonanie analizy sytuacji finansowej spółek i ich perspektyw oraz podjęcie na tej podstawie decyzji co do zasadności utrzymywania portfela akcji/udziałów tych spółek; (str. 35)
- zintensyfikowanie działań dotyczących rozliczania na bieżąco efektów rzeczowych i ekologicznych, osiąganych w wyniku realizacji umów dotacji i pożyczek. (str. 37)

3. Ważniejsze wyniki kontroli

3.1. Księgi rachunkowe

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia rzetelność i wiarygodność ksiąg rachunkowych, w tym poprawność formalną dowodów i zapisów księgowych oraz zgodność systemu rachunkowości z zasadami rachunkowości, natomiast pozytywnie z zastrzeżeniami – skuteczność funkcjonowania mechanizmów kontroli zarządczej dotyczących operacji finansowych i gospodarczych oraz systemu księgowości komputerowej w NFOŚiGW.

Podczas kontroli NIK zbadano łącznie 134 dowody/zapisy księgowe (dotyczące wypłat udzielonych pożyczek i dotacji oraz faktury obce). Sumaryczna wartość operacji, udokumentowanych badanymi dowodami księgowymi, wyniosła 669.918,4 tys. zł, w tym 100 dowodów o wartości 665.962,1 tys. zł, wylosowanych metodą monetarną MUS²⁹ oraz 34 dowody o wartości 3.956,3 tys. zł, wybrane metodami niestatystycznymi³⁰.

Wyniki badania poprawności formalnej (zgodności) dowodów i zapisów księgowych wykazały nieprawidłowości w ośmiu zapisach o wartości 3.178,4 tys. zł, polegające na podaniu w księgach rachunkowych niewłaściwych dat dowodu księgowego, czym naruszono art. 24 ust. 1 UoR. W porównaniu do 2010 r. zmniejszeniu uległa liczba zapisów zawierających błędy (z 64 do ośmiu), natomiast wzrosła kwota błędnie zaksięgowanych dowodów (z 705,6 tys. zł do 3.178,4 tys. zł).

Powodem wystąpienia powyższej nieprawidłowości było, między innymi niekontrolowanie przez system finansowo-księgowy funkcjonujący w NFOŚiGW wprowadzanej daty dowodu³¹ (system ten umożliwiał podanie, jako daty dowodu, np. daty sprzed 10 lat). Ponadto, w trakcie badania zidentyfikowano 15 zapisów na łączną kwotę 264,1 tys. zł, dla których data operacji gospodarczej wykazana w księgach rachunkowych była inna, niż data wynikająca z dowodów źródłowych dokumentujących te zapisy. Wynikało to z faktu, że dla dowodów, które z opóźnieniem (lub w innym okresie sprawozdawczym, niż ten w którym zostały wystawione), wpłynęły do komórki księgowości, jako datę operacji gospodarczej podano datę bieżącą. Postępowanie to było wymuszone zasadą działania systemu finansowo-księgowego. Funkcjonujący w NFOŚiGW system nie zezwalał na wprowadzenie daty operacji niezgodnej

²⁹ MUS (ang. Monetary Unit Sampling) – dobór próby metodą monetarną. Prawdopodobieństwo wylosowania dowodu księgowego jest proporcjonalne do wartości operacji udokumentowanej tym dowodem.

³⁰ W wyniku przeglądu analitycznego ksiąg rachunkowych.

³¹ Jak ustalono w trakcie kontroli, istnieje techniczna możliwość wprowadzenia usprawnień w tym zakresie, np. poprzez przyjęcie ograniczenia (za pomocą ostrzegania), że data dokumentu powinna dotyczyć danego roku obrotowego, a dla przełomu roku może dotyczyć innego, ustalonego długością, przedziału czasowego.

z aktualnie aktywnym okresem sprawozdawczym. NIK zwraca uwagę, że opisany wyżej sposób postępowania z dowodami, które wpłynęły do jednostki po zamknięciu okresu sprawozdawczego, nie został opisany w stosowanej w NFOŚiGW polityce rachunkowości.

W 2011 r. NFOŚiGW zrealizował wniosek z poprzedniej kontroli, dotyczący wprowadzania do ksiąg rachunkowych zdarzeń, które nastąpiły w danym okresie sprawozdawczym oraz wyeliminowania przypadków nieprzestrzegania obowiązujących zasad w księgowaniu faktur.

Inwentaryzację składników majątkowych NFOŚiGW za 2011 r. przeprowadzono i rozliczono zgodnie z UoR oraz wewnętrznymi przepisami.

3.2. Planowanie przychodów i wydatków

Projekt planu finansowego NFOŚiGW został sporządzony zgodnie z rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 12 marca 2010 r. w sprawie szczegółowego sposobu, trybu i terminów opracowania materiałów do projektu ustawy budżetowej na rok 2011³². Plan finansowy NFOŚiGW na 2011 r., ujęty w załączniku nr 14 do ustawy budżetowej, nie był zmieniany. Natomiast plan działalności NFOŚiGW, uchwalony przez Radę Nadzorczą w dniu 25 stycznia 2011 r., zgodnie z art. 400h ust. 2 pkt 4 ustawy POŚ, został zmieniony uchwałą Rady Nadzorczej NFOŚiGW z dnia 25 października 2011 r. W wyniku tego powstały rozbieżności między kosztami (wydatkami), określonymi w planie finansowym, ujętym w ustawie budżetowej, a przyjętymi (zmniejszonymi) kwotami kosztów (wydatków) NFOŚiGW w zmienionym planie działalności. Jedną z pozycji kosztów planu finansowego, było finansowanie zadań „Programu Świnna Poręba”, z przypisaną do wydatkowania w 2011 r. kwotą 325.300 tys. zł. Pomimo że NFOŚiGW miał wiedzę, iż wypłacone zostanie o ok. 40% mniej środków (w 2011 r. wydatkowano 199.048,1 tys. zł, tj. mniej o 126.251,9 tys. zł niż planowano), zmiana tej pozycji planu finansowego nie mogła być przedmiotem formalnej korekty, ze względu na ograniczenia wynikające z ustawy z dnia 4 marca 2005 r. o ustanowieniu programu wieloletniego „Program budowy Zbiornika Wodnego Świnna Poręba w latach 2006–2013”.

3.3. Budżet krajowy

Wykonanie planu finansowego NFOŚiGW w 2011 r. przedstawiono szczegółowo w załączniku nr 1 do niniejszej Informacji.

³² Dz. U. Nr 42, poz. 245.

3.3.1. Stan funduszu na początek roku

Stan funduszu na początku 2011 r. wynosił 9.579.392,2 tys. zł. Na stan funduszu składały się, między innymi: środki pieniężne i papiery wartościowe w kwocie 2.890.804,3 tys. zł, należności w wysokości 5.795.154,9 tys. zł, w tym z tytułu udzielonych pożyczek i kredytów w kwocie 5.784.945,9 tys. zł, tj. 99,8% wszystkich należności. Zobowiązania na początek 2011 r. wyniosły 29.817,8 tys. zł.

3.3.2. Przychody

W 2011 r. przychody NFOŚiGW zrealizowane w kwocie 2.458.148,4 tys. zł, były wyższe o 269.848,4 tys. zł, tj. o 12,3%, od ujętych w planie finansowym według ustawy budżetowej (2.188.300,0 tys. zł), oraz wyższe o 129.484,7 tys. zł, tj. o 5,6%, od przychodów wykonanych w 2010 r. (2.328.663,7 tys. zł). Przekroczenie planu przychodów NFOŚiGW zostało spowodowane między innymi przez wyższe niż planowano wpływy z opłat wynikających z ustawy o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji, opłat zastępczych i kar wynikających z ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne³³ oraz pochodzących ze sprzedaży jednostek przyznanej emisji gazów cieplarnianych AAU.

Największe przychody uzyskano z następujących tytułów:

- opłat zastępczych i kar, wynikających z przepisów ustawy – Prawo energetyczne, w kwocie 880.091,5 tys. zł (35,8% przychodów ogółem);
- opłat i kar za korzystanie ze środowiska, wynikających z przepisów ustawy POŚ, w kwocie 398.647,0 tys. zł (16,2% przychodów ogółem);
- przychodów finansowych, w kwocie 367.846,4 tys. zł (15% przychodów ogółem);
- opłat wynikających z ustawy o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji w kwocie 363.069,7 tys. zł (14,8% przychodów ogółem);
- opłat eksploatacyjnych i koncesyjnych, wynikających z przepisów ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. – Prawo geologiczne i górnicze³⁴, w kwocie 250.226,7 tys. zł (10,2% przychodów ogółem).

Opłaty zastępcze i kary, wynikające z przepisów ustawy – Prawo energetyczne, były wyższe o 40.091,5 tys. zł, tj. o 4,8%, od planowanych (840.000,0 tys. zł) oraz wyższe o 140.308,0 tys. zł, tj. o 19,0%, od uzyskanych w 2010 r. (739.783,5 tys. zł). Opłaty i kary za korzystanie ze środowiska, wynikające z przepisów ustawy POŚ, były niższe o 2.353,0 tys. zł, tj. o 0,6%, od planowanych na 2011 r. (401.000,0 tys. zł), ale wyższe o 6.999,2 tys. zł,

³³ Dz. U. z 2006 r. Nr 89, poz. 625 z późn. zm.

³⁴ Dz. U. z 2005 r. Nr 228, poz. 1947, z późn. zm.

tj. o 1,8%, od uzyskanych w 2010 r. (391.647,8 tys. zł). Przychody finansowe były wyższe o 111.846,4 tys. zł, tj. o 43,7%, od planowanych (256.000,0 tys. zł) oraz wyższe o 95.358,5 tys. zł, tj. o 35,0%, od uzyskanych w 2010 r. (272.487,9 tys. zł). Opłaty wynikające z ustawy o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji były wyższe o 56.069,7 tys. zł, tj. o 18,3%, od planowanych na 2011 r. (307.000,0 tys. zł) oraz wyższe o 16.176,7 tys. zł, tj. o 4,7%, od uzyskanych w 2010 r. (346.893,0 tys. zł). Opłaty eksploatacyjne i koncesyjne, wynikające z przepisów ustawy – Prawo geologiczne i górnicze, były wyższe o 25.226,7 tys. zł, tj. o 11,2%, od planowanych na 2011 r. (225.000,0 tys. zł) oraz wyższe o 26.523,3 tys. zł, tj. o 11,9%, od uzyskanych w 2010 r. (223.703,4 tys. zł).

Ważnymi pozycjami, decydującymi o wielkości środków pozostających do dyspozycji NFOŚiGW, były: zwrot pożyczek inwestycyjnych i kredytów udzielonych przez Narodowy Fundusz w kwocie 575.349,4 tys. zł oraz ujemne saldo pożyczek na zachowanie płynności w wysokości 173.953,2 tys. zł (formalnie nie stanowią one przychodu i dlatego nie są wykazywane w wykonaniu planu finansowego NFOŚiGW). Oznacza to, że całkowite wpływy środków finansowych do NFOŚiGW w 2011 r. wyniosły 3.207.451,0 tys. zł.

Ponadto, w wyniku wprowadzenia, na wniosek NIK, do umów z beneficjentami, którym środki przekazywano w formie zaliczek, zapisów zapewniających przekazywanie pożytków do NFOŚiGW – w 2011 r. uzyskano przychód w łącznej kwocie 1.397,9 tys. zł.

3.3.2.1. Należności i umorzenia

NFOŚiGW jest wierzycielem opłat eksploatacyjnych i koncesyjnych, a począwszy od dnia 21 czerwca 2011 r. (na podstawie ustawy z dnia 28 kwietnia 2011 r. o systemie handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych), NFOŚiGW jest także wierzycielem opłat za wprowadzanie do powietrza CO₂. Z powyższych tytułów Prezesowi Zarządu NFOŚiGW przysługują uprawnienia organu podatkowego. Oznacza to, że NFOŚiGW posiada realny wpływ na wielkość przychodów z tytułu opłat eksploatacyjnych i koncesyjnych oraz opłat za wprowadzanie do powietrza dwutlenku węgla. Nie stwierdzono nieprawidłowości w egzekwowaniu należności w powyższym zakresie.

Na dzień 31 grudnia 2011 r. zaległości przedsiębiorców z tytułu opłat eksploatacyjnych i koncesyjnych wynosiły 31.581,3 tys. zł i były wyższe od zaległości na dzień 31 grudnia 2010 r. o 10.432,9 tys. zł, tj. o 49,3% (21.148,4 tys. zł), z czego 24.347,4 tys. zł stanowiła należność główna, natomiast 7.233,9 tys. zł odsetki za zwłokę. Na kwotę zaległości z powyższych tytułów składały się wierzytelności NFOŚiGW oraz wierzytelności organów koncesyjnych. Wierzytelności NFOŚiGW – należne opłaty eksploatacyjne i koncesyjne za wydobywanie kopalin za okres od 1 stycznia 2002 r. do 31 grudnia 2011 r. wynosiły

31.469,4 tys. zł i były wyższe od zaległości na dzień 31 grudnia 2010 r. o 10.457,3 tys. zł, tj. o 49,8% (21.012,1 tys. zł), z czego 24.299,0 tys. zł stanowiła należność główna (wzrost o 7.933,6 tys. zł, tj. o 48,5%), a 7.170,4 tys. zł odsetki za zwłokę (wzrost o 2.523,6 tys. zł, tj. o 54,3%). Wzrost wierzytelności dotyczył przede wszystkim opłat eksploatacyjnych od przedsiębiorców wydobywających kopaliny skalne. Nierozliczone należności i nadpłaty przedsiębiorców z tytułu opłat eksploatacyjnych i koncesyjnych, wobec których NFOŚiGW jest wierzycielem, na dzień 31 grudnia 2011 r. wyniosły 1.824,6 tys. zł i były wyższe o 1,5% od stanu na dzień 31 grudnia 2010 r. (1.798,4 tys. zł). Na koniec 2011 r. nastąpiło zwiększenie nierozliczonych i nadpłaconych opłat eksploatacyjnych z 1.095,3 tys. zł w 2010 r. do 1.143,7 tys. zł w 2011 r., tj. o 4,4%, natomiast zmniejszyła się wysokość nierozliczonych opłat koncesyjnych z 703,1 tys. zł w 2010 r. do 680,9 tys. zł w 2011 r., tj. o 3,2%.

W 2011 r. Prezes Zarządu NFOŚiGW wydał decyzje w sprawie ulg w spłacie opłat eksploatacyjnych i koncesyjnych (zarówno na wniosek, jak i z urzędu) na łączną kwotę 2.112,9 tys. zł. Spośród 54 wniosków, które wpłynęły do NFOŚiGW w sprawie ulg w spłacie opłat eksploatacyjnych (dotyczących umorzenia zaległości, rozłożenia na raty, odroczenia terminu płatności, częściowego umorzenia i rozłożenia zaległości na raty), Prezes Zarządu NFOŚiGW rozpoznał 35 wniosków, 11 wniosków pozostało bez rozpoznania z powodu ich nieuzupełnienia przez wnioskodawców, a pozostałe osiem wniosków było w trakcie rozpatrywania.

3.3.3. Koszty

Koszty ogółem zrealizowano w kwocie 1.342.826,6 tys. zł, niższej o 458.548,4 tys. zł, tj. o 25,5%, od zaplanowanych w ustawie budżetowej (1.801.375 tys. zł)³⁵, z tego koszty związane z realizacją zadań wyniosły 1.248.421,2 tys. zł, a koszty funkcjonowania biura NFOŚiGW, zwane kosztami stałymi – 94.405,4 tys. zł.

Niepełna realizacja kosztów spowodowana była między innymi: niższymi o 224.206,4 tys. zł, tj. o 29,4%, od zaplanowanych w ustawie budżetowej (762.550,0 tys. zł) wypłatami dotacji na finansowanie lub dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji i zakupów inwestycyjnych, dotyczących projektów wieloletnich, z powodu między innymi trudnych warunków hydrologiczno-meteorologicznych, istotnych przykładowo dla przedsięwzięć z zakresu

³⁵ W ustawie budżetowej na rok 2011 z dnia 20 stycznia 2011 r. w pozycji: koszty – plan na 2011 r. (1.412.805 tys. zł) nie uwzględniono kwoty środków przyznanych innym podmiotom (z tego przekazanych do budżetu państwa na dofinansowanie zadań państwowych jednostek budżetowych) w wysokości 388.570 tys. zł.

gospodarki wodnej; niższymi od planowanych kosztami realizacji przedsięwzięć, ustalonymi w wyniku rozstrzygnięć przetargowych, między innymi w zakresie usuwania skutków powodzi (straty określone w czasie trwania powodzi były przeszacowane, po przeprowadzeniu dodatkowych ekspertyz i zastosowaniu nowych technologii remontowych – koszty realizowanych zadań uległy zmniejszeniu); opóźnieniami w realizacji zadań przez beneficjentów (wynikającymi z trudności w uzyskaniu decyzji środowiskowych), a także niższymi wypłatami dotacji na realizację zadań bieżących. Na niepełną realizację kosztów wpłynęło również przesunięcie terminów realizacji niektórych zadań, spowodowane wprowadzeniem z początkiem 2011 r. nowej formuły finansowania zadań państwowych jednostek budżetowych (pjb) za pośrednictwem rezerwy celowej w budżecie państwa. Realizację planu finansowania ochrony środowiska w NFOŚiGW w 2011 r. w dziedzinach przedstawiono w załączniku nr 4.

Największy udział w strukturze kosztów stanowiły dotacje na finansowanie lub dofinansowanie ze środków NFOŚiGW inwestycji i zakupów inwestycyjnych wraz z dopłatami do oprocentowania odsetek od kredytów, zaplanowane w ustawie budżetowej w kwocie 793.670 tys. zł (44,1% planowanych wydatków ogółem). Dopłaty do oprocentowania odsetek od kredytów wyniosły 20.618,7 tys. zł i były o 11.694,2 tys. zł, tj. o 131%, wyższe od wykonanych w 2010 r. (8.924,5 tys. zł). Wykonanie powyższych dotacji wraz z dopłatami do oprocentowania odsetek od kredytów wyniosło 558.962,3 tys. zł, tj. 41,6% kosztów ogółem i było niższe o 234.707,7 tys. zł, tj. o 29,6%, od planowanych w ustawie budżetowej (793.670 tys. zł). Niepełne wykonanie planu związane było między innymi ze zmianami w harmonogramach rzeczowo-finansowych przedsięwzięć, spowodowanymi trudnościami w uzyskaniu kredytów bankowych przez beneficjentów (jednostki samorządu terytorialnego) w celu zapewnienia finansowego wkładu własnego, obniżeniem kosztów realizowanych zadań, dotyczących między innymi zapobiegania klęskom żywiołowym oraz realokacją środków z zadań termomodernizacyjnych na dopłaty do częściowych spłat kapitału kredytów bankowych.

Największy wzrost dotacji na finansowanie lub dofinansowanie ze środków NFOŚiGW inwestycji i zakupów inwestycyjnych, w porównaniu z 2010 r., nastąpił w dziedzinach: ochrona wód i gospodarka wodna, tj. odpowiednio o 147,8% i o 99,8%, w tym między innymi z uwagi na finansowanie budowy dużych obiektów hydrotechnicznych (realizacja zadań w ramach „Programu budowy zbiornika Świnna Poręba” oraz budowa stopnia wodnego Malczyce).

Natomiast największy spadek dotacji na finansowanie lub dofinansowanie inwestycji i zakupów inwestycyjnych, w porównaniu z poprzednim rokiem, nastąpił w dziedzinach: ochrona przyrody i krajobrazu (o 95,7%), geologia (o 90,9%) oraz górnictwo (o 88,6%), między innymi z powodu braku zgody Ministra Środowiska na finansowanie niektórych przedsięwzięć z geologii, zgłoszonych przez Głównego Geologa Kraju oraz ze względu na brak decyzji Komisji Europejskiej w sprawie dopuszczalności pomocy publicznej w zakresie górnictwa.

Dotacje na realizację zadań bieżących, zaplanowane na 2011 r. w kwocie 502.160 tys. zł, zostały wykorzystane w wysokości 413.310,2 tys. zł i stanowiły 30,8% kosztów ogółem. Były one niższe o 88.849,9 tys. zł, tj. o 17,7%, od planowanych w ustawie budżetowej, z powodu między innymi wstrzymania w 2011 r. zaciągania nowych zobowiązań (zawierania nowych umów) w zakresie geologii, w związku z pracami nad zmianą ustawy – Prawo geologiczne i górnicze (w projekcie ustawy proponowane były zmiany w zakresie zmniejszenia wpływów NFOŚiGW z tytułu wnoszonych opłat eksploatacyjnych z 40% na 10%).

Największy wzrost dotacji na realizację zadań bieżących, w porównaniu z 2010 r., nastąpił w dziedzinach: górnictwo i geologia. Dotacje na Państwowy Monitoring Środowiska, zaplanowane na poziomie o ponad połowę niższym, niż wykonanie w 2010 r., zrealizowane zostały w całości. Natomiast niższe finansowanie zadań z dziedziny edukacji ekologicznej wynikało z opóźnień w rozstrzygnięciu konkursu na udzielenie dotacji w tej dziedzinie.

Przekazanie środków na realizację zadań pjb, za pośrednictwem rezerwy celowej budżetu państwa, zrealizowano w kwocie 276.148,7 tys. zł, stanowiącej 20,6% kosztów ogółem, niższej o 112.421,3 tys. zł, tj. o 28,9%, od ujętej w planie finansowym NFOŚiGW (388.570,0 tys. zł). Powodem tego było między innymi niewykonanie części zakresu rzeczowego umów na skutek ograniczeń czasowych i proceduralnych, związanych z przepływem środków z NFOŚiGW do pjb oraz zwrot części wypłaconych zaliczek w związku z korektą kosztów realizacji zadań po rozstrzygniętych postępowaniach przetargowych.

Koszty stałe NFOŚiGW zaplanowano w kwocie 116.975 tys. zł, co stanowiło 6,5% kosztów ujętych w ustawie budżetowej. Koszty te, zrealizowane w kwocie 94.405,4 tys. zł, tj. 7,0% kosztów ogółem, były wyższe o 9.508,4 tys. zł, tj. o 11,2%, od wykonania w 2010 r., ale niższe o 22.569,6 tys. zł, tj. o 19,3% od ujętych w ustawie budżetowej – z powodu między innymi niezrealizowania części zaplanowanych wydatków i zakupów inwestycyjnych.

Największy udział w kosztach stałych miały koszty wynagrodzeń (osobowych i bezosobowych), które stanowiły 63,2% kosztów (59.689,2 tys. zł).

NFOŚiGW wywiązał się z obowiązku, wynikającego z ustawy z dnia 21 kwietnia 2005 r. o opłatach abonamentowych³⁶. Za 2011 r. dokonano opłat abonamentowych z tytułu użytkowania 112 odbiorników radiowych i 12 odbiorników telewizyjnych w łącznej kwocie 8,2 tys. zł. Liczba odbiorników, za które uiszczono opłaty, była zgodna z ewidencją stanu składników majątku trwałego NFOŚiGW.

Analiza czterech postępowań o udzielenie zamówienia publicznego, na łączną kwotę brutto 1.445,9 tys. zł, wykazała, że zostały one przeprowadzone zgodnie z ustawą PZP.

W trakcie kontroli zbadano wydatki oraz wypłaty pożyczek w łącznej kwocie 527.715,2 tys. zł, tj. 31,9% kwoty zrealizowanych wydatków oraz wypłat pożyczek w 2011 r. (1.651.460,7 tys. zł). Stwierdzono następujące nieprawidłowości:

- w regulaminie konkursu, przeprowadzonego przez NFOŚiGW w 2011 r., dotyczącego zadań z zakresu programu priorytetowego „Edukacja ekologiczna”, na realizację których przeznaczono 46.000 tys. zł, brak było zapisów dotyczących procedury odwoławczej dla wnioskodawców³⁷;
- nieterminowe regulowanie przez NFOŚiGW zobowiązań, z tytułu dostaw towarów i usług;
- brak instrukcji dotyczącej rozliczenia i wypłaty środków NFOŚiGW w projektach PO IiŚ.

Wyniki kontroli NIK oraz kontroli wewnętrznej i innych kontroli zewnętrznych w zakresie konkursu dotyczącego programu priorytetowego „Edukacja ekologiczna”, wykazały między innymi niezapewnienie przez NFOŚiGW pełnej niezależności członków komisji konkursowej oraz brak weryfikacji przez NFOŚiGW oświadczeń o bezstronności, składanych przez członków komisji. Skutkiem tego było dopuszczenie do udziału w pracach komisji przedstawiciela pozarządowych organizacji ekologicznych, który, jako członek władz jednej z organizacji, składał wniosek o dofinansowanie w tym konkursie. Działania NFOŚiGW w powyższym zakresie należy ocenić jako nierzetelne. W związku z rozbieżnościami w ocenach wniosków, dokonanych przez poszczególnych członków komisji, Zarząd

³⁶ Dz. U. Nr 85, poz. 728 z późn. zm.

³⁷ Procedurę taką przewidziano w przyjętej uchwałą Zarządu NFOŚiGW nr B/7/39/2012 z dnia 13.02.2012 r. zmianie programu priorytetowego „Edukacja ekologiczna” (w załączniku nr 2 – Regulamin konkursu o dofinansowanie ze środków NFOŚiGW przedsięwzięć w ramach programu priorytetowego „Edukacja ekologiczna”).

NFOŚiGW zdecydował o przeprowadzeniu ponownej oceny wniosków przez nowo powołaną komisję, złożoną wyłącznie z pracowników Narodowego Funduszu. W wyniku tego konkursu, w 2011 r. podpisano 64 umowy o dofinansowanie ze środków NFOŚiGW na łączną kwotę 27.892,5 tys. zł, a poniesione koszty w 2011 r. wyniosły 4.649,3 tys. zł. NIK zwraca uwagę, że z powodu przesunięcia w czasie realizacji tego konkursu, wystąpiła sytuacja zawierania przez NFOŚiGW umów o dofinansowanie zadań, będących w trakcie lub po realizacji. Na przykład umowa dofinansowania w formie dotacji nr 376/2011/Wn-50/EE-PO/D została zawarta w dniu 17 sierpnia 2011 r., pomimo że dotyczyła dofinansowania przedsięwzięcia pod nazwą „Światowy Dzień Ziemi”, w którym to zadaniu główne działania zostały zrealizowane w dniu 8 maja 2011 r. Ponadto, analiza dokumentacji rozliczeniowej tej umowy wykazała między innymi, że NFOŚiGW zaakceptował 25 faktur (rachunków) przedstawionych przez beneficjenta, tj. Fundację Ośrodka Edukacji Ekologicznej, na kwotę 143 tys. zł, w których data sprzedaży była datą późniejszą, niż data organizacji festynu z okazji „Światowego Dnia Ziemi”. W ocenie NIK, wskazane byłoby zawieranie przez NFOŚiGW w umowach o udzielenie dofinansowania w formie dotacji, precyzyjnych uregulowań dotyczących przedstawianych do rozliczenia dowodów poniesienia kosztów, tak, aby w sposób ewidentny wynikał z nich fakt, że koszty te dotyczyły konkretnego (dotowanego) przedsięwzięcia.

Spośród 17 faktur, dotyczących dostaw towarów i usług, poddanych analizie NIK (wybranych w sposób losowy i celowy – według wartości), pięć faktur na łączną kwotę 66,1 tys. zł, stanowiącą 28,9% sumarycznej kwoty analizowanych faktur (228,5 tys. zł), zostało uregulowanych nieterminowo. W ocenie NIK, spowodowane było to niewłaściwym działaniem kontroli zarządczej oraz nieprzestrzeganiem przez część komórek organizacyjnych NFOŚiGW zasady przekazywania faktur pomiędzy komórkami bez zbędnej zwłoki, określonej w obowiązującej „Procedurze sporządzania, obiegu i kontroli dokumentów finansowo-księgowych w Biurze Narodowego Funduszu”³⁸. Wprawdzie NFOŚiGW nie poniósł w 2011 r. kosztów związanych z odsetkami z tytułu nieterminowych płatności, NIK zwraca jednak uwagę, że jednostki wystawiające faktury mają możliwość dochodzenia swoich roszczeń w terminie trzech lat, licząc od dnia, w którym roszczenie stało się wymagalne (zgodnie z art. 118 i 120 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny³⁹).

³⁸ Procedura została wprowadzona decyzją Dyrektora Biura w NFOŚiGW Nr 31/DB/2010 z dnia 13 sierpnia 2010 r.

³⁹ Dz. U. Nr 16, poz. 93 z późn. zm.

Nieopracowanie instrukcji dotyczącej rozliczenia i wypłaty środków NFOŚiGW w projektach PO LiŚ spowodowało, że do ich weryfikacji wykorzystano elementy instrukcji dla pożyczek na wydatki niekwalifikowane z Funduszu Spójności oraz Podręcznik procedur. Jak wyjaśniono, sformalizowanie rozliczeń pożyczek ze środków NFOŚiGW na projekty realizowane w ramach PO LiŚ, w postaci odrębnej procedury, przewidywane było w kwietniu 2012 r.

3.3.3.1. Zatrudnienie i wynagrodzenia

Przeciętne zatrudnienie w NFOŚiGW w 2011 r. w przeliczeniu na pełne etaty wyniosło 538 osób i było wyższe do zatrudnienia w 2010 r. o 5,5%, tj. o 28 osób. Zatrudnienie w etatach przeliczeniowych na koniec 2011 r. wyniosło 522 etaty i było niższe o 2,6% w stosunku do planu zatrudnienia (536 etatów) oraz niższe o 0,2% od stanu zatrudnienia na koniec 2010 r. (523 etaty). Zaplanowana na 2011 r. kwota wynagrodzeń⁴⁰ (59.800 tys. zł) nie przekraczała wielkości wynagrodzeń zaplanowanych na 2010 r., co było zgodne z art. 44 ust. 1 pkt 9 ustawy z 26 listopada 2010 r. o zmianie niektórych ustaw związanych z realizacją ustawy budżetowej⁴¹. Wykonanie kosztów wynagrodzeń wyniosło 59.689,2 tys. zł, tj. 99,8% planu. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w 2011 r. wyniosło 8,2 tys. zł. W porównaniu do 2010 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w 2011 r. było niższe o 0,1 tys. zł, tj. o 1,8%. W 2011 r. NFOŚiGW terminowo przekazywał składki na ubezpieczenie społeczne w łącznej wysokości 7.244,0 tys. zł i na Fundusz Pracy w łącznej kwocie 1.107,9 tys. zł. Dane o zatrudnieniu i wynagrodzeniach podano w załączniku nr 6 do niniejszej Informacji.

3.3.4. Stan funduszu na koniec roku

Na koniec 2011 r. stan funduszu wyniósł 10.697.597,0 tys. zł – więcej o 1.118.205,0 tys. zł, tj. o 11,7%, niż na koniec 2010 r. (9.579.392,2 tys. zł). W stosunku do wielkości przyjętej w ustawie budżetowej na 2011 r. (9.657.913 tys. zł) był wyższy o 1.039.684,0 tys. zł, tj. o 10,8%. Stan środków pieniężnych i papierów wartościowych Skarbu Państwa na koniec 2011 r. wyniósł 4.284.183,9 tys. zł i był wyższy o 1.393.379,6 tys. zł, tj. o 48,2%, od stanu na koniec 2010 r. (2.890.804,3 tys. zł). W ocenie NIK, nie zostały zrealizowane zamierzenia NFOŚiGW, przewidujące ograniczenie udziału środków pieniężnych i papierów wartościowych w strukturze aktywów tworzących stan Funduszu na koniec roku 2011,

⁴⁰ Osobowych i bezosobowych.

⁴¹ Dz. U. Nr 238, poz. 1578 z późn. zm.

bowiem wzrosły one nie tylko w stosunku do planu, ale również w porównaniu do roku 2010. Wyższy od planowanego stan funduszu wynikał między innymi z wysokich stanów zobowiązań wieloletnich, wynoszących łącznie 3.357.062,3 tys. zł, tj. 78,4% stanu środków pieniężnych i papierów wartościowych Skarbu Państwa na koniec roku (stan zobowiązań wieloletnich przedstawiono w załączniku nr 3 do niniejszej Informacji) oraz środków ze sprzedaży jednostek AAU, które wraz z odsetkami wyniosły 456.978,5 tys. zł, tj. 10,7% stanu środków pieniężnych i papierów wartościowych na koniec roku. Stan środków nieobjętych szczegółowymi zasadami gospodarowania wyniósł 459.837,0 tys. zł, tj. 10,7% stanu środków pieniężnych i papierów wartościowych na koniec 2011 r. (4.284.183,9 tys. zł). NFOŚiGW, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 15 kwietnia 2011 r. w sprawie wolnych środków niektórych jednostek sektora finansów publicznych przyjmowanych przez Ministra Finansów w depozyt lub zarządzanie, został zobligowany do utworzenia depozytu terminowego na swoim rachunku bankowym w Banku Gospodarstwa Krajowego. NFOŚiGW w terminach określonych w powyższym rozporządzeniu wywiązał się z obowiązku, związanego z lokowaniem wolnych środków.

Wartość portfela udziałów w stanie funduszu na koniec 2011 r. wyniosła 870.331,1 tys. zł i była niższa o 350,0 tys. zł, tj. o 0,04%, od wartości portfela udziałów na koniec 2010 r. (870.681,1 tys. zł), stanowiąc 8,1% stanu funduszu NFOŚiGW.

Należności funduszu na koniec 2011 r. wynoszące 5.518.390,5 tys. zł, były niższe o 276.764,4 tys. zł, tj. o 4,8%, od należności na koniec 2010 r. (5.795.154,9 tys. zł) i niższe o 678.976,5 tys. zł, tj. o 11,0%, od należności ujętych w planie finansowym na 2011 r. (6.197.367 tys. zł), stanowiąc 51,6% stanu funduszu. Należności funduszu na koniec 2011 r. z tytułu udzielonych pożyczek i kredytów wyniosły 5.511.282,3 tys. zł, tj. 99,9% wszystkich należności, stanowiąc 51,5% stanu funduszu. Niższe należności z tytułu udzielonych pożyczek spowodowane były niewykonaniem planu udzielenia pożyczek inwestycyjnych oraz pożyczek na zachowanie płynności finansowej między innymi z powodu kryzysu finansowego oraz braku zainteresowania pożyczkami ze strony beneficjentów reprezentujących jednostki samorządu terytorialnego.

Zobowiązania w kwocie 36.545,4 tys. zł, stanowiące 0,3% stanu funduszu na koniec 2011 r., były wyższe o 6.727,6 tys. zł, tj. o 22,6%, w porównaniu do zobowiązań z grudnia 2010 r. (29.817,8 tys. zł). W NFOŚiGW nie występowały zobowiązania wymagalne.

Niezależnie od zobowiązań wykazanych w bilansie, NFOŚiGW posiadał zobowiązania warunkowe, które według Sprawozdania finansowego na koniec 2011 r. wyniosły ogółem 5.542.859,9 tys. zł. Wynikały one między innymi z: dofinansowania przedsięwzięć ekologicznych po decyzjach Zarządu i Rady Nadzorczej NFOŚiGW przed zawarciem umów i promes na łączną kwotę 2.572.037,2 tys. zł oraz zawartych umów pożyczek kredytów i dotacji, a także podjętych przez Zarząd NFOŚiGW decyzji o umorzeniach na kwotę ogółem 2.970.822,7 tys. zł.

3.4. Wydatki budżetu środków europejskich

W 2011 r. na finansowanie zadań realizowanych z udziałem środków europejskich – ze środków będących w dyspozycji lub obsługiwanych przez Narodowy Fundusz – wypłacono łącznie kwotę 2.509.863,3 tys. zł, tj. 64,7% wszystkich wydatków i wypłat zrealizowanych w 2011 r. przez NFOŚiGW (3.877.102,1 tys. zł). Łącznie z kredytami bankowymi, udzielonymi z dopłatami i częściowymi spłatami kapitału w kwocie 287.300 tys. zł, finansowanie zadań realizowanych z udziałem środków europejskich wyniosło 4.164.402,1 tys. zł. Narodowy Fundusz, poza pełnieniem funkcji Instytucji Wdrażającej/Pośredniczącej II stopnia PO IiŚ, współfinansował przedsięwzięcia dofinansowywane ze środków UE w celu uzupełnienia, tzw. wkładu krajowego.

Ze środków funduszy europejskich, obsługiwanych przez Narodowy Fundusz, wypłacono łącznie kwotę 2.225.641,4 tys. zł, niższą o 1.037.249,7 tys. zł, tj. o 31,8%, niż w 2010 r. (3.262.891,1 tys. zł), w tym:

- ze środków Funduszu Spójności 2000-2006 (FS) zrealizowano kwotę 391.595,5 tys. zł, wyższą od planowanej o 21.485,5 tys. zł, tj. o 5,8%⁴²;
- NFOŚiGW, jako Instytucja Wdrażająca PO IiŚ, złożył zlecenia płatnicze do BGK na kwotę 1.832.665,4 tys. zł, po uwzględnieniu zwrotów od beneficjentów niewykorzystanych zaliczek w kwocie 73.386,6 tys. zł. Wartość wykorzystanych środków wyniosła 1.759.278,8 tys. zł, tj. o 35,6% więcej, niż w roku w 2010 r. (1.297.422,0 tys. zł);
- ze środków zagranicznych, będących w ewidencji bilansowej NFOŚiGW, wypłacono beneficjentom łączną kwotę 74.767,1 tys. zł, w tym na przedsięwzięcia: MF EOG

⁴² W związku z zakończeniem realizacji większości przedsięwzięć, kwoty nie zostały porównane z rokiem 2010.

i NMF⁴³ – 72.237,3 tys. zł; Memorandum Finansowego 013⁴⁴ – 456,0 tys. zł; EFP PHARE⁴⁵ – 852,8 tys. zł oraz SIDA⁴⁶ – 1.220,9 tys. zł.

NFOŚiGW na przedsięwzięcia związane z absorpcją środków UE w 2011 r. wypłacił ze środków własnych kwotę 284.221,8 tys. zł, tj. o 75,9% mniej, niż w 2010 r. (1.178.580,7 tys. zł), w tym na współfinansowanie: PO LiŚ – 110.739,0 tys. zł, tj. 39,0% środków; projektów z FS 2000-2006 – 110.501,9 tys. zł, tj. 38,9% środków; udostępnienie środków wfośigw na realizację przedsięwzięć UE – 54.742,1 tys. zł, tj. 19,2% środków oraz Life+ – 8.238,7 tys. zł, tj. 2,9% środków NFOŚiGW przeznaczonych na współfinansowanie. W planie działalności ujęto na ten cel kwotę 612.860,0 tys. zł, którą w wyniku zmiany planu zmniejszono do 320.670,0 tys. zł.

Niższe wydatkowanie środków własnych i dotacji ze środków europejskich, obsługiwanych przez NFOŚiGW w 2011 r. w stosunku do wykonania 2010 r., to skutek zakończenia realizacji przedsięwzięć FS 2000–2006 oraz niższego, niż zakładano w planie, finansowania projektów PO LiŚ, między innymi ze względu na uruchomienie przez Beneficjentów w pierwszej kolejności własnych środków. Największe wypłaty z powyższych programów nastąpią w latach 2013–2015.

NFOŚiGW kontynuował w 2011 r. finansowanie projektów FS 2000-2006 w formie pożyczek na zachowanie płynności. W związku z zakończeniem większości przedsięwzięć dokonano w 2011 r. wypłat tylko dla dwóch przedsięwzięć w kwocie 28.609,2 tys. zł, natomiast spłaty tych pożyczek wyniosły 202.562,4 tys. zł, przewyższając wypłaty, co skutkowało ujemnym saldem omawianych pożyczek w wysokości 173.953,2 tys. zł.

Ponadto, w 2011 r. wypłaty kredytów bankowych z dopłatami NFOŚiGW na przedsięwzięcia realizowane z udziałem środków europejskich wyniosły 287.300,0 tys. zł, tj. o 17,1% mniej niż w 2010 r. (346.606,0 tys. zł). NFOŚiGW nie ujmował wielkości kredytów bankowych w planie działalności na rok 2011.

NFOŚiGW był Instytucją Wdrażającą dla pięciu priorytetów PO LiŚ (priorytet I, II, III, IV i IX – trzy działania). Do końca 2011 r. NFOŚiGW zawarł z beneficjentami 344 umowy o dofinansowanie, na łączną kwotę dofinansowania 13.149.238,4 tys. zł, stanowiącą 63,0% środków unijnych zaplanowanych na lata 2007–2013 na środowiskowe priorytety PO LiŚ

⁴³ Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego i Norweski Mechanizm Finansowy.

⁴⁴ W dniu 31 grudnia 2010 r. zakończyło się Memorandum Finansowe (CCI) 2002/PL/16/P/PA/013 „Pomoc techniczna na przygotowanie projektów w sektorze środowisko” (MF 013).

⁴⁵ Środki V Programu Indyktywego Ekologicznego Funduszu Partnerskiego PHARE.

⁴⁶ Środki Szwedzkiej Agencji Międzynarodowej Współpracy Technicznej i Ekonomicznej.

(20.866.997,0 tys. zł), w tym najwięcej umów – 170 zostało zawartych w osi IV, na 87,3% wartości alokacji środków UE. Najmniej umów zawarto w osi II – Gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi – 15 umów na kwotę 2.565.831,3 tys. zł, tj. 51,0% wartości alokacji środków UE oraz w osi III – Zarządzanie zasobami i przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska – 17 umów na kwotę 1.014.548,3 tys. zł, tj. 44,0% wartości alokacji środków UE, pomimo upływu pięciu lat realizacji Programu (lata 2007–2013). W 2011 r. zawarto 100 umów na łączną kwotę 3.990.743,0 tys. zł, stanowiącą 19,1% środków unijnych zaplanowanych na lata 2007–2013. Realizacja PO IiŚ w NFOŚiGW w 2011 r. została przedstawiona w załączniku nr 8 do niniejszej Informacji.

W ocenie Zarządu NFOŚiGW, zagrożeniem dla pełnego wykorzystania dostępnej alokacji PO IiŚ mogą być takie ryzyka, jak: dualizm taryf, fazowanie projektów, niezgodność projektów realizowanych w ramach działania 3.1 PO IiŚ z art. 4 ust. 7 Ramowej Dyrektywy Wodnej, niespełnienie wymogów dyrektywy ściekowej i trudności w realizacji projektów „spalarniowych” oraz tzw. nieprawidłowości systemowe.

NFOŚiGW, jako Instytucja Pośrednicząca II szczebla, realizował zadania związane z przygotowaniem i wdrożeniem 90 projektów FS. Do dnia 31 grudnia 2011 r. NFOŚiGW wypłacił beneficjentom 2.408.192,6 tys. euro, tj. 84,5% przyznanej alokacji środków (2.850.516,6 tys. euro). W 2011 r. KE przekazała decyzje zmieniające termin realizacji dla 14 z 21 projektów, dla których złożone zostały wnioski o zmianę w 2010 r. W 2011 r. (pomimo braku decyzji w sprawie zmiany terminu realizacji projektów) do KE zostały wysłane wnioski o płatność końcową dla wszystkich projektów. Do końca 2011 r. – 47 projektów otrzymało deklaracje zamknięcia i raporty zamknięcia, a pięć projektów – płatności końcowe. Największy problem, według wyjaśnień NFOŚiGW, stanowi nieuregulowany status projektów fazowanych: Gdański projekt wodno-ściekowy, Zintegrowana gospodarka wodno-ściekowa w dorzeczu Parsęty, Zaopatrzenie w wodę i oczyszczanie ścieków w Warszawie – faza III. W ocenie Zarządu Narodowego Funduszu, istnieje zagrożenie nieuwzględnienia przez KE wnioskowanych zmian i redukcji dofinansowania lub braku zgody na fazowanie projektów (są prowadzone z KE negocjacje w tej sprawie). Szacunkowy skutek finansowy może wynieść około 1,43 mld zł. W 2011 r. NFOŚiGW analizował możliwość udzielenia dodatkowego dofinansowania krajowego w formie zwrotnej lub bezzwrotnej, w zależności od sytuacji finansowej beneficjentów, poprzez opracowanie nowego specjalnego programu priorytetowego, w miejsce ewentualnej luki finansowej, powstałej w przypadku zmniejszenia dofinansowania UE.

Narodowy Fundusz, w wyniku kontroli projektów PO LiŚ w 2011 r., w 22 z nich zidentyfikował nieprawidłowości, tzw. systemowe. Kwota korekty wydatków z tego tytułu wyniosła 80.048,3 tys. zł. NFOŚiGW kontynuuje proces korygowania powyższych wydatków poprzez wyłączenie kwot nieprawidłowości z wniosków o płatność – między innymi w dniu 20 września 2011 r. NFOŚiGW zwrócił się do Ministerstwa Rozwoju Regionalnego (MRR) z prośbą o uzupełnienie zalecenia, zawartego w piśmie z dnia 26 lipca 2011 r., o sposób postępowania w końcowej fazie realizacji i rozliczenia końcowego projektów, gdyż istnieje ryzyko poniesienia przez beneficjenta kosztów niedostosowania prawa krajowego do prawa UE, w związku z brakiem procedury zwrotu środków opracowywanej przez MRR i Ministerstwo Finansów. Brak uregulowań w tym zakresie może skutkować poniesieniem przez beneficjenta kosztów niedostosowania prawa krajowego do prawa UE. Do dnia zakończenia kontroli sposób postępowania w tym zakresie nie został opracowany (MRR prowadziło konsultacje między innymi z NFOŚiGW).

3.5. Programy wieloletnie

Stwierdzono niskie wykorzystanie środków na Program wieloletni „Program budowy zbiornika „Świnna Poręba” w latach 2006-2013”. W planie finansowym NFOŚiGW ustalono środki na realizację tego programu w wysokości 325.300 tys. zł. Umowa dotycząca dofinansowania przedsięwzięcia budowy zbiornika Wodnego Świnna Poręba w 2011 r. została zawarta⁴⁷ dopiero w dniu 24 maja 2011 r., z powodu braku ustawy o zmianie ustawy o ustanowieniu programu wieloletniego „Program budowy Zbiornika Wodnego Świnna Poręba w latach 2006 – 2010”, dotyczącej przedłużenia programu do 2013 r.⁴⁸. Na to zadanie w 2011 r. poniesiono koszty w wysokości 199.048,1 tys. zł (tj. 61,2% planu). Niepełne wykorzystanie środków zaplanowanych na realizację przedsięwzięcia w roku 2011 wynikało, m. in. z braku decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej oraz pozwoleń na budowę części obiektów, jak również ze zmniejszenia kosztów realizacji obiektów, spowodowanego wynikami przetargów nieograniczonych. Środki na realizację tego Programu, zostały przeznaczone między innymi na: wykupy gruntów (w 2011 r. wykupiono łącznie 5,6 ha) i budynków (4 szt.) pod czaszę zbiornika; prace przy przygotowaniu zbiornika do zalewu (między innymi wykonano roboty ziemne – 30,5 tys. m³); budowę zapory (między innymi drogi na koronie zapory o powierzchni 3,5 tys. m²). Ponadto, prowadzono działania dotyczące

⁴⁷ Pomiędzy NFOŚiGW a Regionalnym Zarządem Gospodarki Wodnej w Krakowie.

⁴⁸ Ustawa weszła w życie w dniu 24 maja 2011 r.

między innymi opracowania dokumentacji projektowej obiektów towarzyszących, dokumentacji i budowy dróg lokalnych, budowy linii energetycznych.

3.6. Finansowanie zadań

Podstawą do udzielenia dofinansowania przez NFOŚiGW były programy priorytetowe, zawierające szczegółowe zasady i kryteria wyboru przedsięwzięć. Rada Nadzorcza NFOŚiGW w dniu 21 września 2010 r. uchwaliła „Listę priorytetowych programów Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej na 2011 r.” W grudniu 2010 r. uchwalono programy priorytetowe na lata 2011-2013, w związku z czym dotychczasowa lista została zmieniona uchwałą z dnia 25 stycznia 2011 r. Lista obejmowała ogółem 36 programów priorytetowych, które zostały pogrupowane w dziewięciu obszarach priorytetowych, tj.: Ochrona wód, Gospodarka wodna, Ochrona powierzchni ziemi, Geologia i górnictwo, Ochrona klimatu i atmosfery, Ochrona przyrody i krajobrazu, Edukacja ekologiczna, Wsparcie realizacji Polityki Ekologicznej Państwa prowadzonej i koordynowanej przez Ministra Środowiska, Programy międzydziedzinowe. W 2011 r. realizowano zadania w ramach 34 programów priorytetowych, w tym 26 programów z 13 dziedzin dotyczących przedsięwzięć bez udziału środków europejskich oraz osiem programów z czterech kierunków na przedsięwzięcia z udziałem środków europejskich. Nie uruchomiono dwóch programów, w tym dotyczącego: Inteligentnych Sieci Energetycznych (ISE) – z powodu nieukończonych do dnia 31 grudnia 2011 r. konsultacji oraz uzgodnień niezbędnych do jego uruchomienia jak również współfinansowania opracowania programów ochrony środowiska przed hałasem – z powodu małego prawdopodobieństwa złożenia wniosków o dofinansowanie do końca grudnia 2011 r.⁴⁹

W 2011 r. wpłynęło 2.398 Wniosków, o 207 mniej, tj. o 7,9%, niż w 2010 r. (2.605 Wniosków), na kwotę 11.275.329,0 tys. zł, tj. o 14,7% niższą, niż w 2010 r. (13.216.240,4 tys. zł). Złożone Wnioski dotyczyły przedsięwzięć o łącznej wartości kosztorysowej 28.722.620,0 tys. zł, niższej o 21,1% niż w 2010 r. (36.391.203,2 tys. zł). W powyższych kwotach nie uwzględniono wysokości dofinansowania wynikającego z Wniosków składanych na podstawie ustawy o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji.

⁴⁹ Program planuje się uruchomić na przełomie 2012/2013 roku, ponadto rozważa się możliwość przekazania go do realizacji do wfośigw.

W NFOŚiGW nie było jednej spójnej bazy informatycznej, dotyczącej Wniosków o dofinansowanie i zawartych umów. Wnioski rejestrowane były w dwóch systemach informatycznych w sześciu komórkach merytorycznych, w wyniku tego w trakcie kontroli NFOŚiGW przekazywał niejednolite dane dotyczące: liczby i kwot dofinansowania, liczby zawartych umów i kwot tych umów oraz wysokości spłat pożyczek i kredytów. Pomimo skrócenia procedury rejestracji Wniosków o dofinansowanie poprzez rejestrowanie bezpośrednio w Kancelarii NFOŚiGW, zamiast przekazywania ich przez Kancelarię NFOŚiGW do Departamentu Informatyki, liczba Wniosków zarejestrowanych w 2011 r. z opóźnieniem wzrosła w stosunku do 2010 r. o 0,3%. Główną przyczyną opóźnień w rejestracji Wniosków w 2011 r. był, między innymi: równoczesny napływ Wniosków konkursowych pod koniec terminu ich naboru.

Narodowy Fundusz w 2011 r. zawarł 1.460 umów na łączną kwotę 7.157.253,0 tys. zł, o wartości kosztorysowej przedsięwzięć wynoszącej 16.414.513,0 tys. zł, w tym: 1.207 umów dotacji na łączną kwotę 1.266.883,0 tys. zł, o wartości kosztorysowej przedsięwzięć wynoszącej 3.084.150,0 tys. zł; 50 umów pożyczek na łączną kwotę 1.573.528,0 tys. zł, o wartości kosztorysowej przedsięwzięć wynoszącej 4.317.544,0 tys. zł; 84 umowy o finansowanie mieszane (dotacyjne i pożyczkowe) na łączną kwotę umów 324.054 tys. zł, wartości kosztorysowej przedsięwzięć wynoszącej 457.235,0 tys. zł oraz 119 umów dotacji na finansowanie przedsięwzięć ze środków europejskich, co szczegółowo przedstawia zestawienie w załączniku nr 2 niniejszej informacji.

W 2011 r. finansowanie zadań z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej przez NFOŚiGW zrealizowano w kwocie 4.164.402,1 tys. zł⁵⁰, niższej o 1.712.143,4 tys. zł, tj. o 29,1%, od wykonania w 2010 r., ale wyższej o 230.712,1 tys. zł, tj. o 5,9%, niż ujęto w planie działalności NFOŚiGW na 2011 r. (3.933.690,0 tys. zł), co zostało przedstawione szczegółowo w załączniku nr 3 do Informacji.

Finansowanie w formie dotacji i pożyczek (pożyczki inwestycyjne) ze środków NFOŚiGW na realizację zadań wynikających z ustawy POŚ zostało zrealizowane w kwocie ogółem 1.651.460,7 tys. zł, tj. w wysokości 51,5% sumy przychodów i wpływów NFOŚiGW (3.207.451,0 tys. zł). Powyższa kwota, stanowiąca 42,6% finansowania ogółem, mniejsza o 615.587,6 tys. zł, tj. o 27,2%, od wykonania w 2010 r. (2.267.048,3 tys. zł), wypłacona została:

⁵⁰ Łącznie z kredytami bankowymi z dopłatą NFOŚiGW do oprocentowania w kwocie 287.300,0 tys. zł.

- w formie pożyczek inwestycyjnych – w wysokości 403.039,6 tys. zł;
- w formie finansowania bezzwrotnego (dotacje) – w wysokości 1.248.421,2 tys. zł.

Pożyczki inwestycyjne wypłacono w kwocie niższej o 79.380,4 tys. zł, tj. o 16,5%, od ujętej w planie działalności (482.420,0 tys. zł) i niższej o 865.895,2 tys. zł, tj. o 68,2%, od wykonania w 2010 r. Łącznie ze środków zobowiązań wieloletnich, wypłacono w 2011 r. pożyczki w kwocie 81.610,1 tys. zł, tj. 20,3% wypłat pożyczek inwestycyjnych ze środków NFOŚiGW. Niższe wykonanie finansowania pożyczkowego wynikało między innymi z zakończenia realizacji przedsięwzięć w ramach ISPA/FS 2000-2006 oraz niższego, niż zakładano finansowania pożyczkowego PO IiŚ 2007-2013. Beneficjenci uruchamiają w pierwszej kolejności środki własne i środki dotacji unijnych, stąd największe wypłaty pożyczek z powyższych programów nastąpią w latach 2013-2015. W 2011 r. wzrosły zobowiązania warunkowe NFOŚiGW z tytułu zawartych umów pożyczek o 803,156,1 tys. zł, tj. o 145,2%, w porównaniu do 2010 r. (553.236,9 tys. zł) i wyniosły 1.356.402,0 tys. zł. Z tytułu udzielonych promes, dotyczących umów pożyczek, zobowiązania warunkowe wyniosły 1.475.210,1 tys. zł i były wyższe o 970.602,4 tys. zł, tj. o 192,3%, niż na koniec 2010 r. Finansowanie ze środków zobowiązań wieloletnich prezentuje zestawienie w załączniku nr 3 do niniejszej Informacji.

W 2011 r., w związku z zakończeniem realizacji większości przedsięwzięć, saldo pożyczek na zachowanie płynności finansowej, wynoszące 173.953,2 tys. zł, było ujemne. Dokonano bowiem wypłat tylko dla dwóch przedsięwzięć w kwocie 28.609,2 tys. zł, natomiast spłaty tych pożyczek wyniosły 202.562,4 tys. zł.

Finansowanie bezzwrotne w kwocie 972.272,4 tys. zł stanowiły środki na finansowanie dotacyjne, a 276.148,7 tys. zł – środki przekazane państwowym jednostkom budżetowym za pośrednictwem rezerwy celowej budżetu państwa. NFOŚiGW wydatkował ze środków funduszu podstawowego, w formie dotacji, kwotę 406.233,1 tys. zł, wyższą o 7.586,1 tys. zł, tj. o 1,9%, od uzyskanych przychodów tego funduszu z tytułu opłat i kar za korzystanie ze środowiska w 2011 r. (398.647,0 tys. zł). Kwotę 32.033,9 tys. zł, tj. 3,3% dotacji NFOŚiGW przeznaczono na finansowanie przedsięwzięć z udziałem środków zagranicznych. W 2011 r. na cele, o których mowa w art. 401c ust. 1–9 ustawy POŚ, wydatkowano tylko kwotę 487.843,2 tys. zł, tj. 14,5% stanu tych środków na koniec roku, w tym wypłaty dotacji wyniosły 406.233,1 tys. zł. Niskie wydatkowanie środków w ramach opłat zastępczych i kar, wynikających z przepisów ustawy – Prawo energetyczne, spowodowane było między innymi brakiem gotowości realizacyjnej wnioskodawców. NFOŚiGW w 2011 r. podejmował

działania zmierzające do zwiększenia wydatków ze środków zobowiązań wieloletnich poprzez między innymi udzielenie promes na kwotę 1,4 mld zł. Przyczyną niskiego wydatkowania środków w ramach zobowiązania dotyczącego recyklingu pojazdów był między innymi fakt, że w 2011 r. żaden powiat nie złożył do NFOŚiGW wniosku o dofinansowanie, co spowodowane było niezakończeniem w większości powiatów procedury związanej z przejęciem pojazdów i oddaniem ich do końca 2010 r. do stacji demontażu. W celu zwiększenia wykorzystania środków tego zobowiązania NFOŚiGW rozszerzył katalog beneficjentów programu o dofinansowanie gmin w zakresie zbierania pojazdów wycofanych z eksploatacji. Przyczynami niskiego wydatkowania środków zobowiązań wieloletnich dotyczących geologii i górnictwa, były między innymi prowadzone w ciągu 2011 r. prace nad zmianą ustawy – Prawo geologiczne i górnicze, a także brak decyzji KE w sprawie pomocy publicznej dla sektora górnictwa węgla kamiennego. Z prognoz wieloletnich, opracowanych w NFOŚiGW w oparciu o programy priorytetowe, wynikało, że po uwzględnieniu planów wypłat określonych w tych programach oraz wypłat z zobowiązań z lat poprzednich (nieobjętych programami), Narodowy Fundusz wyczerpie dostępne środki finansowe z końcem 2015 r., a podejmowanie kolejnych zobowiązań, skutkujących wypłatami środków w okresie objętym analizą, może prowadzić do konieczności przyjęcia założenia o finansowaniu zadań Narodowego Funduszu ze źródeł zewnętrznych.

Niskie wydatkowanie środków w ramach zobowiązania wieloletniego OZE i efektywność energetyczna⁵¹, spowodowane było między innymi brakiem gotowości realizacyjnej wnioskodawców w związku z: problemami w uzyskaniu dokumentów formalno-prawnych i koncesji/promes odpowiednich do specyfiki przedsięwzięcia, brakiem stabilizacji inwestycyjnej wynikającej ze zmian prawa; trudnościami ze zbilansowaniem inwestycji przez wnioskodawcę, związanymi z zapewnieniem między innymi 25% kosztów przedsięwzięcia. Narodowy Fundusz podjął w 2011 r. działania zmierzające do zwiększenia wydatkowania środków, głównie w ramach III Konkursu Programu dla przedsięwzięć w zakresie odnawialnych źródeł energii i wysokosprawnej kogeneracji, wprowadzając między innymi promesy udzielania pożyczek i wydłużył termin przedłożenia dokumentacji uzupełniającej do II etapu oceny merytorycznej w stosunku do poprzednich konkursów – do 12 miesięcy z możliwością przedłużenia o trzy kolejne miesiące.

⁵¹ Odpowiedzialnym za koordynację oraz monitorowanie realizacji Polityki energetycznej Polski jest Minister Gospodarki.

Ponadto, na Rachunku klimatycznym na koniec 2011 r. pozostała kwota 456.978,5 tys. zł (wraz z odsetkami). Łącznie wypłacono 15.083,7 tys. zł, tj. 3,3% stanu środków powyższego Rachunku. W 2011 r. NFOŚiGW podpisał 19 umów o dofinansowanie dotacyjne ze środków Rachunku klimatycznego na kwotę ogółem 72.046,3 tys. zł. Wszystkie wypłaty realizowane były w ramach programu priorytetowego System zielonych inwestycji (GIS) – Część 1. Wobec anulowania w 2011 r. I konkursu w ramach GIS – Część 4 oraz przesunięcia terminu podpisania umów i rozpoczęcia realizacji projektów w ramach I konkursu GIS – Część 1, wypłaty środków realizowane będą w latach 2012-2013. NIK, po kontroli wykonania planu finansowego Narodowego Funduszu w roku 2010, wносиła o zintensyfikowanie działań w celu terminowego wykorzystania środków zgromadzonych na Rachunku klimatycznym. W 2011 r. w NFOŚiGW podjęto dalsze działania związane z wydatkowaniem środków z tego Rachunku, między innymi ogłaszając kolejny konkurs w ramach GIS – Część 1 oraz zawierając 25 umów dotacyjnych na łączną kwotę 95.438,2 tys. zł i 21 umów pożyczkowych na kwotę 105.248,3 tys. zł. Ponadto, w 2011 r. Zarząd NFOŚiGW zatwierdził listy rankingowe: 30 przedsięwzięć na łączną kwotę dofinansowania w formie dotacji do 136.156,3 tys. zł i 14 – w formie pożyczki do łącznej kwoty 93.185,2 tys. zł. W celu terminowego wykorzystania środków, zgromadzonych na Rachunku klimatycznym, w 2011 r. przyspieszono i zintensyfikowano w NFOŚiGW procedurę oceny wniosków, prowadzono działania informacyjno-promocyjne wśród potencjalnych wnioskodawców III konkursu w ramach GIS – Część 1 oraz zaplanowano na 2012 r. ogłoszenie dodatkowych naborów wniosków. W ocenie NIK, należy intensyfikować działania w celu terminowego wykorzystania środków zgromadzonych na Rachunku klimatycznym oraz monitorować realizację zadań poszczególnych umów tak, aby zminimalizować ryzyko opóźnień realizacji i niewydatkowania powyższych środków w terminach, wynikających z umów sprzedaży jednostek AAU. W przypadku niedotrzymania powyższych terminów istnieje zagrożenie utraty niewydatkowanych środków.

Ponadto, finansowanie zadań w zakresie ochrony środowiska i gospodarki wodnej realizowane było z kredytów bankowych z dopłatami NFOŚiGW do oprocentowania. Łączna wartość tych dopłat do kredytów w 2011 r. wyniosła 20.618,7 tys. zł, tj. 1,7% finansowania dotacyjnego ogółem (1.248.421,2 tys. zł).

Z ogólnej kwoty finansowania w formie bezzwrotnej ze środków Narodowego Funduszu wynoszącej 1.248.421,2 tys. zł, na realizację zadań wskazanych przez Ministra Środowiska przekazano kwotę 858.125,0 tys. zł, tj. 68,7% tego finansowania udzielonego w 2011 r.

ze środków własnych Narodowego Funduszu. Finansowanie w formie dotacji inwestycyjnych i nieinwestycyjnych według dziedzin prezentuje zestawienie w załączniku nr 7 do niniejszej Informacji.

3.7. Inne ustalenia kontroli

Analiza 10 spółek portfela podstawowego, w których NFOŚiGW był zaangażowany kapitałowo na łączną kwotę 345.717,9 tys. zł, wykazała, że w czterech spółkach prognozowano na dzień 31 grudnia 2011 r. ujemny wynik finansowy netto. W 2011 r. utworzono odpisy aktualizujące aktywa NFOŚiGW z tytułu utraty wartości akcji i udziałów Narodowego Funduszu w spółkach prawa handlowego, w łącznej wysokości 350,0 tys. zł, dla następujących spółek: KAPE S.A. – w wysokości 213,2 tys. zł (udział dotychczasowych odpisów aktualizacyjnych aktywa NFOŚiGW do wartości akcji posiadanych przez NFOŚiGW wyniósł 57,4%) oraz Geotermia Pyrzyce Sp. z o.o. - w wysokości 136,8 tys. zł (udział dotychczasowych odpisów aktualizacyjnych aktywa NFOŚiGW do wartości udziałów posiadanych przez NFOŚiGW wynosił 15,2%). Według stanu na dzień 31 grudnia 2011 r., NFOŚiGW posiadał największe zaangażowanie kapitałowe w dwóch spółkach, tj.: PEC Geotermia Podhalańska S.A. w kwocie 131.871,2 tys. zł, co stanowiło 88,2% udziału NFOŚiGW w kapitale zakładowym spółki (prognozowany wynik finansowy netto na dzień 31 grudnia 2011 r. – zysk w wysokości 2.076,2 tys. zł) oraz w Banku Ochrony Środowiska o wartości 129.519,6 tys. zł, co stanowiło 79,1% powyższego udziału (prognozowany wynik finansowy netto na dzień 31 grudnia 2011 r. – zysk w kwocie 58.745,0 tys. zł).

W żadnej ze spółek portfela podstawowego w 2011 r. nie wypłacono dywidendy za 2010 r. na rzecz NFOŚiGW. Kontrola wykazała, że spośród czterech spółek, w których prognozowano ujemny wynik finansowy netto na dzień 31 grudnia 2011 r., w trzech podjęto działania dotyczące sprzedaży tych spółek. W badanym okresie przeprowadzono restrukturyzację KAPE S.A. (czwartej spółki, dla której prognozowano ujemny wynik finansowy netto na dzień 31 grudnia 2011 r.), w wyniku której nastąpiło między innymi: zmniejszenie zatrudnienia; ograniczenie wynajmowanej powierzchni; skierowanie orientacji działalności spółki na rynek polski; w porównaniu do 2010 r. nastąpił wzrost obrotów spółki o 600 tys. zł, tj. o 20,1%, oraz nastąpił wzrost przychodów od klientów biznesowych o 405 tys. zł, tj. o 29,3%. Prezes Zarządu NFOŚiGW w wyjaśnieniach podał między innymi, że: (...) „mimo iż wyniki finansowe Spółki nie są jeszcze w pełni zadowalające, w ostatnim okresie uległy poprawie w porównaniu do analogicznego okresu roku ubiegłego, co świadczy

o tym, iż prowadzony w Spółce proces restrukturyzacji przynosi rezultaty. Zarząd KAPE S.A. planuje wprowadzić Spółkę na rynek regulowany GPW S.A. w ciągu 2–3 lat. W związku z powyższym sprzedaż akcji KAPE S.A. obecnie byłaby bezzasadna.”

Pomimo stwierdzenia, zawartego w Informacji Zarządu NFOŚiGW dla Rady Nadzorczej na temat działalności spółek z udziałem kapitałowym NFOŚiGW w 2010 r. (z sierpnia 2011 r.), że: „(...) NFOŚiGW występuje z zapytaniami do spółek portfela resztówek czy nie są zainteresowane odkupieniem udziałów (...)”, NFOŚiGW w 2011 r. nie występował z zapytaniami o odkupienie udziałów NFOŚiGW do żadnej z pięciu spółek portfela resztówek niebędących w stanie likwidacji, ani w upadłości. Dopiero w 2012 r. planowane jest kierowanie zapytań do spółek portfela resztówek.

NIK stwierdziła, że pomimo złożenia przez Prezesa Zarządu Narodowego Funduszu „Oświadczenia o stanie kontroli zarządczej w NFOŚiGW za 2010 r.”, w którym zobowiązał się do sformalizowania procesu zarządzania ryzykiem w NFOŚiGW, w badanym okresie procesu tego nie sformalizowano (w NFOŚiGW powstał projekt dokumentu pn. „System Kontroli Zarządczej”, nie został on jednak przedstawiony do zatwierdzenia Zarządowi NFOŚiGW, gdyż nie w pełni wypracowano w nim koncepcję funkcjonowania procesu zarządzania ryzykiem). W związku z tym, w „Oświadczeniu o stanie kontroli zarządczej za 2011 r.”, podobnie jak w roku poprzednim, zawarto zastrzeżenia związane z funkcjonowaniem kontroli zarządczej w NFOŚiGW.

W 2011 r. w NFOŚiGW przeprowadzono trzy audyty wewnętrzne, a także koordynowano 52 audyty zewnętrzne, dotyczące między innymi zamknięcia projektów FS oraz PO IiŚ. W 2011 r. w NFOŚiGW przeprowadzony został (przez Ministerstwo Finansów) między innymi audyt dotyczący funkcjonowania audytu wewnętrznego, w którym pozytywnie oceniono ten obszar działalności. W 2011 r. komórka kontroli wewnętrznej NFOŚiGW przeprowadziła cztery kontrole planowe oraz dwie kontrole doraźne, zlecone przez Prezesa Zarządu Narodowego Funduszu. Audyty i kontrole wewnętrzne zostały przeprowadzone terminowo, zgodnie z obowiązującymi procedurami, a realizacja wniosków pokontrolnych była sukcesywnie monitorowana. W wyniku przeprowadzonych kontroli wewnętrznych sformułowano 22 wnioski pokontrolne, z których na dzień 15 lutego 2012 r. zrealizowano 13 zaleceń, pięć zaleceń było w trakcie realizacji a w przypadku czterech nie rozpoczęto procesu ich realizacji. Na przykład, w wyniku kontroli wewnętrznej dotyczącej rzetelności ocen w konkursie na dofinansowanie przedsięwzięć w ramach programu priorytetowego „Edukacja ekologiczna” sformułowano siedem wniosków (wszystkie zostały zrealizowane).

Wnioski te dotyczyły między innymi wprowadzenia procedury odwoławczej dla wnioskodawców na etapie oceny formalnej i merytorycznej oraz udzielania wnioskodawcom odpowiedzi z uzasadnieniem decyzji o przyznaniu lub odmowie przyznawania dofinansowania. Sposób realizacji powyższego konkursu oraz kontroli wewnętrznej w tym zakresie był również przedmiotem kontroli przeprowadzonej w NFOŚiGW przez Ministerstwo Środowiska, w wyniku której nie sformułowano zaleceń pokontrolnych. Natomiast w wyniku przeprowadzonych audytów sformułowano łącznie 22 zalecenia, z których (według stanu na dzień 17 lutego 2012 r.) cztery zostały zrealizowane, 10 było w trakcie realizacji, a osiem zostało przyjętych do realizacji w określonych terminach. Ponadto, w 2011 r. przeprowadzono w Narodowym Funduszu 13 kontroli zewnętrznych (między innymi przez Najwyższą Izbę Kontroli, Ministerstwo Finansów, Ministerstwo Gospodarki, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego i Ministerstwo Środowiska).

Według stanu na dzień 1 marca 2012 r., nie zostało rozliczonych pod względem osiąganych efektów rzeczowych bądź ekologicznych – które należało rozliczyć do dnia 31 grudnia 2011 r. – łącznie 136 umów, tj. o 27,3% mniej niż w 2010 r., na kwotę 968.059,5 tys. zł, tj. o 192,9% wyższą niż w 2010 r. Łącznie według stanu na dzień 1 marca 2012 r. nie zostały rozliczone pod względem rzeczowym – z terminem rozliczenia do 31 grudnia 2011 r. – 122 umowy, tj. o 27,8% mniej niż w 2010 r., na kwotę 937.921,2 tys. zł, tj. o 21,0% wyższą niż w 2010 r. Łącznie według stanu na dzień 1 marca 2012 r. nie zostało rozliczonych pod względem ekologicznym – z terminem rozliczenia do 31 grudnia 2011 r. – 119 umów, tj. o 29,6% mniej niż w 2010 r., na kwotę 691.065,9 tys. zł, tj. o 1,3% wyższą niż w 2010 r. Osiągnięcie efektów rzeczowych i ekologicznych, wynikających z realizacji tych umów, zaplanowano w latach 1997-2011. Pomimo iż w 2011 r. wzrosła liczba rozliczonych umów w stosunku do 2010 r., nadal utrzymuje się wysoki stan umów nierozliczonych, na kwotę wyższą niż w 2010 r. Nierozliczenie umów pod względem osiągnięcia efektów ekologicznych i rzeczowych stanowiło naruszenie warunków umów. Od 2005 r. NIK wnioskowała o rozliczanie na bieżąco efektów rzeczowych i ekologicznych, osiąganych w wyniku realizacji zawartych umów dotacji i pożyczek. Jak wyjaśniono, w styczniu 2012 r. NFOŚiGW podjął działania w celu zmiany Podręcznika procedur poprzez wprowadzenie zapisu o dokonaniu płatności końcowej w wysokości 5% dofinansowania, wypłacanej po zaakceptowaniu przez NFOŚiGW dokumentów potwierdzających osiągnięcie określonego w umowie zakresu rzeczowego. Zdaniem NIK, Narodowy Fundusz w 2011 r. nie podejmował

skutecznych działań zmierzających do bieżącego rozliczania efektów ekologicznych i rzeczowych, co było postępowaniem nierzetelnym.

W Narodowym Funduszu okres od podjęcia negocjacji z beneficjentem w związku z zawarciem umów o dofinansowanie przedsięwzięć ze środków NFOŚiGW, poprzez podjęcie uchwały Zarządu o dofinansowaniu do podpisania umowy mieścił się w terminach określonych w Podręczniku procedur dofinansowania przedsięwzięcia ze środków NFOŚiGW.⁵² Ponieważ jednak okres ten trwał średnio ok. 2–3 miesiące, w ocenie NIK, wskazane jest przeanalizowanie możliwości skrócenia tego okresu. Negocjacje odbywały się na przełomie kwietnia i maja, umowy podpisywano z początkiem lipca 2011 r. W rozporządzeniu Rady Ministrów w sprawie gospodarki finansowej Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej i wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej, nie przewidywano w 2011 r. obowiązku składania przez pjb wniosków uproszczonych o dofinansowanie przedsięwzięć ze środków NFOŚiGW. Natomiast NFOŚiGW wprowadził taki obowiązek (do Procedury rozpatrywania wniosków przez Narodowy Fundusz) w stosunku do wniosków o dofinansowanie pjb, złożonych do 30 listopada 2010 r. oraz wniosków, których ocena nie została dokonana do końca grudnia 2010 r. Wymagały one w 2011 r. potwierdzenia przez złożenie w NFOŚiGW przez kierownika pjb uproszczonego wniosku o przekazanie środków, co umożliwiało NFOŚiGW dalsze nad nim procedowanie.

NIK stwierdziła, że w zakresie realizacji budżetu zadaniowego, mierniki ujęte w formularzu planistycznym BZ-2, w przypadku trzech zadań i pięciu podzadań nie umożliwiały oceny stopnia realizacji zaplanowanego celu. Ponadto, mierniki ujęte w formularzu planistycznym PF-NFOŚiGW, w sześciu zadaniach i siedmiu podzadaniach, nie umożliwiały określania zmienności rezultatów w wieloletniej perspektywie (przyjęto jednakowe wartości w latach 2011–2013). W 2011 r. NFOŚiGW współpracował z Ministerstwem Środowiska przy modyfikacji katalogu funkcji/zadań i podzadań oraz mierników, jak również w zakresie wypracowania systemowego rozwiązania, służącego właściwej prezentacji przepływów środków finansowych w ramach sektora finansów publicznych, co NIK uważa za właściwe i konieczne do kontynuowania w kolejnych latach.

⁵² W procedurach „dzień” rozumiany jest jako dzień roboczy.

4. Informacje dodatkowe o przeprowadzonej kontroli

4.1. Protokół

Protokół kontroli podpisano bez zastrzeżeń w dniu 5 kwietnia 2012 r.

4.2. Wystąpienie pokontrolne

W wystąpieniu pokontrolnym do Prezesa Zarządu Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, skierowanym w dniu 23 kwietnia 2012 r., Najwyższa Izba Kontroli wносиła między innymi o:

- kontynuowanie działań, celem zwiększenia wykorzystania środków zobowiązań wieloletnich,
- rozważenie podjęcia działań mających na celu zwiększenie udziału finansowania pożyczkowego ze środków NFOŚiGW,
- przeanalizowanie możliwości maksymalnego skrócenia okresu od rozpoczęcia negocjacji z pjb do podpisania umowy na dofinansowanie przedsięwzięć ze środków NFOŚiGW, przewidzianego w Podręczniku procedur,
- podjęcie skutecznych działań zmierzających do zbycia akcji/udziałów tych spółek, które osiągają ujemne wyniki finansowe i w perspektywie przyszłych lat nie prognozują poprawy wyniku finansowego,
- wyeliminowanie przypadków nieterminowej zapłaty z tytułu dostaw towarów i usług, poprzez zwiększenie kontroli nad przekazywaniem dowodów księgowych pomiędzy komórkami organizacyjnymi NFOŚiGW,
- formalne uregulowanie funkcjonowania kontroli zarządczej w NFOŚiGW,
- kontynuowanie, we współdziałaniu z Ministerstwem Środowiska, prac nad katalogiem mierników budżetu zadaniowego oraz opracowaniem systemowego rozwiązania w celu właściwej prezentacji przepływów środków finansowych w ramach sektora finansów publicznych.

W dniu 30 kwietnia 2012 r. Prezes Zarządu NFOŚiGW złożył zastrzeżenia do powyższego wystąpienia pokontrolnego. Komisja Odwoławcza Departamentu Środowiska Najwyższej Izby Kontroli, uchwałą z dnia 9 maja 2012 r., zatwierdzoną przez Prezesa NIK postanowieniem z dnia 18 maja 2012 r., uwzględniła zastrzeżenia w części dotyczącej dwóch wniosków, a oddaliła w pozostałym zakresie.

4.3. Finansowe rezultaty kontroli

Na finansowe rezultaty kontroli, kwalifikowane zgodnie z przyjętymi standardami NIK, złożyły się finansowe skutki nieprawidłowości w kwocie 422,3 tys. zł oraz korzyści finansowe w wysokości 1.397,9 tys. zł.

A Finansowe skutki nieprawidłowości

Kwoty wydatkowane z naruszeniem zasad należytego zarządzania finansami (A5) – w łącznej kwocie 209,1 tys. zł, dotyczące:

- zaakceptowania przez NFOŚiGW, w ramach rozliczenia udzielonej dotacji na organizację festynu, faktur na kwotę 143 tys. zł, pomimo, że data sprzedaży umieszczona na tych fakturach jest późniejsza, niż data organizacji festynu, na który udzielono dotacji; (str. 22)
- nieterminowym uregulowaniu zobowiązań, z tytułu dostaw towarów i usług, na łączną kwotę 66,1 tys. zł. (str. 23)

Potencjalne finansowe lub sprawozdawcze skutki nieprawidłowości (A7) – w łącznej kwocie 213,2 tys. zł, dotyczące:

- utraty wartości aktywów w wysokości 213,2 tys. zł, odpowiadający kwocie odpisu aktualizującego aktywa NFOŚiGW, który wystąpił również w 2011 r. w kwocie 213,2 tys. zł, z tytułu utraty wartości akcji Krajowej Agencji Poszanowania Energii S.A. (akcje tej spółki zostały nabyte przez NFOŚiGW w 2010 r., pomimo posiadanych przez Zarząd Funduszu informacji dotyczących, między innymi ponoszenia przez Spółkę straty na sprzedaży, co NIK oceniła jako działanie niegospodarne w Informacji o wynikach kontroli wykonania w 2010 r. planu finansowego NFOŚiGW). (str. 35)

B Korzyści finansowe

Pozyskane pożytki finansowe (B 1) – w łącznej kwocie 1.397,9 tys. zł, uzyskane w 2011 r. w wyniku wprowadzenia, na wniosek NIK, do umów z beneficjentami, którym środki były przekazywane w formie zaliczek, zapisów zapewniających wykorzystanie „pożytków” przez NFOŚiGW. (str. 18)

5. Załączniki

Załącznik nr 1

Tabela wykonania planu finansowego NFOŚiGW za 2011 r.

Lp.	Treść	Wykonanie w 2010 r.	Plan na 2011 r.	Wykonanie I-XII 2011 r.	5 / 3	5 / 4
		w tysiącach złotych			%	%
1	2	3	4	5	6	7
I	PRZYCHODY OGÓŁEM	2 328 663,7	2 188 300,0	2 458 148,4	105,6	112,3
1	Dotacje z budżetu państwa, w tym:	10 051,3	22 320,0	21 027,7	209,2	94,2
1.1	- na realizację zadań bieżących	9 833,2	21 520,0	20 351,1	207,0	94,6
1.2	- na inwestycje	218,1	800,0	676,6	310,2	84,6
2	Składki i opłaty, w tym:	1 720 701,3	1 787 980,0	1 909 362,7	111,0	106,8
2.1	- opłaty i kary za korzystanie ze środowiska	391 647,8	401 000,0	398 647,0	101,8	99,4
2.2	- opłaty eksploatacyjne i koncesyjne	223 703,4	225 000,0	250 226,7	111,9	111,2
2.3	- opłaty produktowe	3 717,7	1 200,0	4 349,2	117,0	362,4
2.4	- opłaty rejestracyjne za wydanie pozwolenia zintegrowanego	1 264,2	760,0	1 263,0	99,9	166,2
2.5	- opłaty, o których mowa w art. 142 ustawy- Prawo wodne	7 525,7	7 000,0	10 268,4	136,4	146,7
2.6	- opłaty za przyznanie uprawnień do emisji	134,2	140,0	530,0	394,9	378,6
2.7	- opłaty wynikające z ustawy o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji	346 893,0	307 000,0	363 069,7	104,7	118,3
2.8	- opłaty za substancje zubożające warstwę ozonową	1 148,3	1 500,0	46,4	4,0	3,1
2.9	- kary wynikające z ustawy o biokomponentach i biopaliwach ciekłych	198,1	300,0	83,4	42,1	27,8
2.10	- opłaty zastępcze i kary wynikające z ustawy - Prawo energetyczne	739 783,5	840 000,0	880 091,5	119,0	104,8
2.11	- kary wynikające z ustawy o międzynarodowym przemieszczaniu odpadów	265,6	400,0	253,0	95,3	63,3
2.12	- opłaty i kary wynikające z ustawy o zużyciu sprzęcie elektrycznym i elektronicznym	4 413,4	3 500,0	534,4	12,1	15,3
2.13	- kary wynikające z ustawy o bateriach i akumulatorach	6,4	180,0	0,0	0,0	0,0
3	Przychody finansowe:	272 487,9	256 000,0	367 846,4	135,0	143,7
3.1	- dywidendy i udziały w zysku	0,7	0,0	0,0	0,0	0,0
3.2	- przychody z odsetek od pożyczek i kredytów	143 001,5	160 000,0	163 858,7	114,6	102,4
3.3	- opłata prowizyjna za udzielone poręczenia i gwarancje	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4	Pozostałe przychody, z tego:	325 423,2	122 000,0	159 911,6	49,1	131,1
4.1	- wpływ z umów sprzedaży jednostek przyznanej emisji zawieranych na podstawie ustawy o systemie zarządzania emisjami gazów cieplarnianych i innych substancji	320 055,4	117 000,0	132 925,3	41,5	113,6
4.2	- inne przychody	5 367,8	5 000,0	26 986,3	502,7	539,7
II	KOSZTY	1 083 010,5	1 412 805,0	1 066 677,9	98,5	75,5
1	Koszty stałe	84 897,0	116 975,0	94 405,4	111,2	80,7
1.1	Koszty bieżące, z tego:	82 626,2	110 015,0	91 522,4	110,8	83,2
1.1.1	- wynagrodzenia	59 027,3	59 800,0	59 689,2	101,1	99,8
1.1.2	- składki na ubezpieczenie społeczne	6 600,4	8 490,0	7 244,0	109,8	85,3
1.1.3	- składki na Fundusz Pracy	1 120,4	1 560,0	1 107,9	98,9	71,0
1.1.4	- zakup towarów i usług	15 878,1	15 860,0	10 981,3	69,2	69,2
1.1.5	- remonty	256,3	1 560,0	762,0	297,3	48,8
1.1.6	- inne koszty w tym:	15 621,8	22 745,0	11 738,0	75,1	51,6
	pozostałe koszty finansowe	2 269,5	13 500,0	7 106,3	313,1	52,6
1.2	Wydatki inwestycyjne i zakupy inwestycyjne (własne) ³⁾	2 270,8	6 960,0	2 883,0	127,0	41,4
2	Dotacje na realizację zadań bieżących, z tego dla:	336 367,6	502 160,0	413 310,2	122,9	82,3
2.1	- jednostek zaliczanych do sektora finansów publicznych, w tym:		221 920,0	149 942,5		67,6
2.1.1	- na finansowanie ochrony środowiska i gospodarki wodnej		221 920,0	149 942,5		67,6
2.2	- jednostek niezaliczanych do sektora finansów publicznych, w tym:		280 240,0	263 367,7		94,0
2.2.1	- na finansowanie ochrony środowiska i gospodarki wodnej		280 240,0	263 367,7		94,0
3.	Dotacje na finansowanie lub dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji i zakupów inwestycyjnych, z tego dla:	652 821,4	762 550,0	538 343,6	82,5	70,6
3.1	- jednostek zaliczanych do sektora finansów publicznych, w tym:		578 650,0	363 453,3		62,8
3.1.1	- na finansowanie zadań "Programu Świnna Poręba"		325 300,0	199 048,1		61,2
3.2	- jednostek niezaliczanych do sektora finansów publicznych, w tym:		183 900,0	174 890,3		95,1
3.2.1	- na finansowanie ochrony środowiska i gospodarki wodnej		183 900,0	174 890,3		95,1
4.	Dopłaty do oprocentowania odsetek od kredytów, z tego dla:	8 924,5	31 120,0	20 618,7	231,0	66,3
	- odbiorców dofinansowania ochrony środowiska kredytami bankowymi	8 924,5	31 120,0	20 618,7	231,0	66,3
III	Środki przyznane innym podmiotom, z tego:		388 570,0	276 148,7		71,1
	- środki przekazane do budżetu państwa na dofinansowanie zadań państwowych jednostek budżetowych		388 570,0	276 148,7		71,1
IV	WYNIK FINANSOWY BRUTTO	1 247 924,0	393 885,0	1 118 204,8	89,6	283,9
V	OBOWIĄZKOWE OBCIĄŻENIA WYNIKU FINANSOWEGO	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
VI	WYNIK FINANSOWY NETTO	1 247 924,0	393 885,0	1 118 204,8	89,6	283,9

W ustawie budżetowej na rok 2011 w pozycji: koszty – plan na 2011 r. (1.412.805 tys. zł) nie uwzględniono środków w wysokości 388.570 tys. zł, przyznanych innym podmiotom poz. III (z tego przekazanych do budżetu państwa na dofinansowanie zadań państwowych jednostek budżetowych). Zrealizowane koszty wyniosły odpowiednio 1.342.826,6 tys. zł (1.066.677,9 tys. zł + 276.148,7 tys. zł przekazane do budżetu państwa na dofinansowanie zadań pjb).

Załącznik nr 2

Umowy zawarte w NFOŚiGW w 2011 r.

Lp.	Wyszczególnienie	Liczba umów 2011 r.	Kwota umów (tys. zł) 2011 r.	Wartość kosztorysowa przedsięwzięć (tys. zł) w 2011 r.	Wskaźnik 8/9 (%) 2011 r.
1	2	3	4	5	6
1	Finansowanie i współfinansowanie przedsięwzięć - środki NFOŚiGW, z tego:	1 341	3 164 465	7 858 929	40,3%
1.1	Finansowanie przedsięwzięć realizowanych bez udziału środków europejskich - finansowanie w dziedzinach, z tego	1 291	1 844 223	2 857 120	64,5%
1.1.1	Pożyczki, w tym:	35	342 026	677 177	50,5%
1.1.1.1	Udostępnione środki finansowe WFOŚiGW				
1.1.2	Dotacje na finansowanie lub dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji i zakupów inwestycyjnych, w tym:	100	433 248	559 912	77,4%
1.1.2.1	Udostępnione środki finansowe WFOŚiGW				
1.1.3	Finansowanie mieszane, z tego:	48	176 517	249 472	70,8%
1.1.3.1	Pożyczki	26	108 360	249 472	43,4%
1.1.3.2	Dotacje na finansowanie lub dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji i zakupów inwestycyjnych	22	68 158	249 472	27,3%
1.1.4	Dotacje na realizację zadań bieżących, w tym:	764	311 399	496 437	62,7%
1.1.4.1	Udostępnione środki finansowe WFOŚiGW	13	26 000	52 000	50,0%
1.1.5	Dotacje mieszane, z tego:	23	138 526	158 563	87,4%
1.1.5.1	Dotacje na finansowanie lub dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji i zakupów inwestycyjnych	23	23 597	158 563	14,9%
1.1.5.2	Dotacje na realizację zadań bieżących	23	114 924	158 563	72,5%
1.1.6	Dokonywanie częściowych spłat kapitału kredytów bankowych	2	61 900 ^{a)}	137 555	45,0%
1.1.7	Dotacje na finansowanie lub dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji i zakupów inwestycyjnych	277	360 361	365 243	98,7%
1.1.8	Środki przekazane do budżetu państwa na dofinansowanie zadań państwowych jednostek budżetowych	2	6 411	85 104	7,5%
1.1.9	Dopłaty NFOŚiGW do oprocentowania kredytów bankowych	40	13 835	127 657	10,8%
1.2	Współfinansowanie przedsięwzięć realizowanych z udziałem środków europejskich - środki NFOŚiGW, z tego:	50	1 320 242	5 001 809	26,4%
1.2.1	Współfinansowanie ISPA/Fundusz Spójności, z tego:				
1.2.1.1	Pożyczki na zachowanie płynności finansowej przedsięwzięć ¹⁾				
1.2.1.1	Dopłaty NFOŚiGW do oprocentowania kredytów bankowych - dotacje na finansowanie lub dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji i zakupów inwestycyjnych				
1.2.1.1	Współfinansowanie Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko, z tego:	40	1 210 265	4 851 787	24,9%
1.2.1.1	Priorytet I, z tego:	15	830 720	3 425 485	24,3%
1.2.1.1.1	Pożyczki	8	786 433	2 234 560	35,2%
1.2.1.1.2	Dopłaty NFOŚiGW do oprocentowania kredytów bankowych - dotacje na finansowanie lub dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji i zakupów inwestycyjnych	7	44 287	1 190 925	3,7%
1.2.1.2	Priorytet II - Pożyczki	4	369 594	1 330 332	27,8%
1.2.1.3	Priorytet IV - Dopłaty NFOŚiGW do oprocentowania kredytów bankowych - dotacje na finansowanie lub dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji i zakupów inwestycyjnych				
1.2.1.3	Priorytet V, z tego:	19	8 895	64 662	13,8%
1.2.1.3.1	Dotacje na finansowanie lub dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji i zakupów inwestycyjnych	1	631	5 132	12,3%
1.2.1.3.2	Dotacje na realizację zadań bieżących	6	2 597	17 801	14,6%
1.2.1.3.3	Dotacje mieszane, z tego:	12	5 667	41 729	13,6%
1.2.1.3.3.1	Dotacje na finansowanie lub dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji i zakupów inwestycyjnych	12	2 461	41 729	5,9%
1.2.1.3.3.2	Dotacje na realizację zadań bieżących	12	3 206	41 729	7,7%
1.2.1.4	Priorytet IX - Dopłaty NFOŚiGW do oprocentowania kredytów bankowych - dotacje na finansowanie lub dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji i zakupów inwestycyjnych	2	1 056	31 308	3,4%
1.2.3	Udostępnione środki finansowe WFOŚiGW na realizację przedsięwzięć UE - pożyczki	3	75 475	75 475	100,0%
1.2.4	Współfinansowanie LIFE+, z tego:	7	34 502	74 547	46,3%
1.2.4.1	Dotacje na finansowanie lub dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji i zakupów inwestycyjnych	2	11 364	25 274	45,0%
1.2.4.2	Dotacje na realizację zadań bieżących	2	5 037	12 289	41,0%
1.2.4.3	Dotacje mieszane, z tego:	1	3 344	7 471	44,8%
1.2.4.3.1	Dotacje na finansowanie lub dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji i zakupów inwestycyjnych	1	40	7 471	0,5%
1.2.4.3.2	Dotacje na realizację zadań bieżących	1	3 304	7 471	44,2%
1.2.4.4	Środki przekazane do budżetu państwa na dofinansowanie zadań państwowych jednostek budżetowych	2	14 757	29 513	50,0%
2	Środki europejskie obsługiwane przez NFOŚiGW - dotacje, z tego:	119	3 992 788	8 555 584	46,7%
2.1	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko - środki UE, z tego:	100	3 990 743	8 553 098	46,7%
2.1.1	Priorytet I - dotacje na finansowanie lub dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji i zakupów inwestycyjnych	11	712 214	1 377 657	51,7%
2.1.2	Priorytet II - dotacje na finansowanie lub dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji i zakupów inwestycyjnych	9	2 003 096	4 543 982	44,1%
2.1.3	Priorytet III - dotacje na finansowanie lub dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji i zakupów inwestycyjnych	8	610 867	920 931	66,3%
2.1.4	Priorytet IV, z tego:	37	114 707	480 700	23,9%
2.1.4.1	Dotacje na finansowanie lub dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji i zakupów inwestycyjnych	15	114 259	479 446	23,8%
2.1.4.2	Dotacje na realizację zadań bieżących	22	448	1 254	35,7%
2.1.5	Priorytet IX - dotacje na finansowanie lub dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji i zakupów inwestycyjnych	35	549 859	1 229 828	44,7%
2.2	Norweski Mechanizm Finansowy i Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego, z tego:				
2.2.1	Dotacje inwestycyjne				
2.2.2	Dotacje nieinwestycyjne				
2.3	Ekologiczny Fundusz Partnerski PHARE	18	1 101	1 101	100,0%
2.4	Ekologiczny Fundusz Partnerski SIDA (BITS)	1	944	1 385	68,2%
3	Razem finansowanie pożyczkowe - środki NFOŚiGW, w tym:	50	1 573 528	4 317 544	36,4%
3.1	Udostępnione środki finansowe WFOŚiGW	3	75 475	75 475	100,0%
4	Razem finansowanie dotacyjne - środki NFOŚiGW, z tego:	1 207	1 266 883	3 084 150	41,1%
4.1	Razem dotacje na finansowanie lub dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji i zakupów inwestycyjnych, w tym:	156	572 732	2 162 867	26,5%
4.1.1	Dopłaty NFOŚiGW do oprocentowania kredytów bankowych	11	51 754	1 307 337	4,0%
4.1.2	Udostępnione środki finansowe WFOŚiGW				
4.2	Razem dotacje na realizację zadań bieżących, w tym:	772	319 033	526 527	60,6%
4.2.1	Udostępnione środki finansowe WFOŚiGW	13	26 000	52 000	50,0%
4.3	Środki przekazane do budżetu państwa na dofinansowanie zadań państwowych jednostek budżetowych	279	375 118	394 756	95,0%
5	Razem finansowanie mieszane - środki NFOŚiGW, z tego:	84	324 054	457 235	70,9%
5.1	Pożyczki/Dotacje na finansowanie lub dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji i zakupów inwestycyjnych	48	176 517	249 472	70,8%
5.2	Dotacje na finansowanie lub dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji i zakupów inwestycyjnych/Dotacje na realizację zadań bieżących	36	147 537	207 763	71,0%
6	Razem środki NFOŚiGW i europejskie obsługiwane przez NFOŚiGW (1+2)	1 460	7 157 253	16 414 513	43,6%

^{a)} Na kwotę umów zawartych w 2011 roku składa się kwota zawartej w 2011 roku umowy na kwotę 3.000 tys. zł oraz podwyższenie o 58.900 tys. zł kwoty jednej umowy zawartej w 2010 roku.

Załącznik nr 3

Finansowanie ochrony środowiska i gospodarki wodnej przez NFOŚiGW w 2011 r. wg form finansowania (tys. zł)

Poz.	Treść	Wykonanie 2010 r.	Plan działalności po zmianach	Wykonanie 2011 r.	Wskaźnik 6/5	Wskaźnik 6/3
1	2	3	5	6	7	9
I	Środki NFOŚiGW na finansowanie przedsięwzięć realizowanych bez środków europejskich (finansowanie w dziedzinach, finansowanie kapitałowe i państwowych jednostek budżetowych)	1 088 467,5	1 627 370,0	1 367 238,8	84,0%	125,6%
1.1	Pożyczki	105 664,9	197 880,0	151 682,6	76,7%	143,6%
1.2	Dotacje	982 802,6	1 133 950,0	940 238,5	82,9%	95,7%
1.3	PJB	0,0	295 540,0	275 317,7	93,2%	0,0%
1.4	Finansowanie kapitałowe	0,0	0,0	0,0	0,0%	0,0%
II	Środki NFOŚiGW na współfinansowanie przedsięwzięć realizowanych z udziałem środków europejskich	1 178 580,8	320 670,0	284 221,9	88,6%	24,1%
1.1	Pożyczki	891 147,6	284 540,0	251 357,0	88,3%	28,2%
1.2	Dotacje	15 310,9	35 210,0	32 033,9	91,0%	209,2%
1.3	PJB	0,0	920,0	831,0	90,3%	0,0%
1.4	Wzrost salda pożyczek na zachowanie płynności finansowej projektów	272 122,3	0,0	0,0	0,0%	0,0%
III	Dotacje ze środków europejskich obsługiwane przez NFOŚiGW^{*)}	3 262 891,2	1 985 650,0	2 225 641,4	112,1%	68,2%
IV	Środki własne i powierzone na finansowanie przedsięwzięć realizowanych ze środków zagranicznych (II+III)	4 441 472,0	2 306 320,0	2 509 863,3	108,8%	56,5%
V	Razem środki NFOŚiGW i dotacje ze środków europejskich	5 529 939,5	3 933 690,0	3 877 102,1	98,6%	70,1%
VI	Kredyty bankowe z dopłatami (częściowymi spłatami kapitału)	346 606,0	0,0	287 300,0	0,0%	82,9%
VII	Razem środki NFOŚiGW, dotacje ze środków europejskich obsługiwane przez NFOŚiGW oraz kredyty bankowe	5 876 545,5	3 933 690,0	4 164 402,1	105,9%	70,9%

*) - plan finansowania ze środków PO LiŚ dotyczy kwot zleceń płatności NFOŚiGW do BGK, wykonanie uwzględnia zwroty niewykorzystanych kwot do BGK

Finansowanie ze środków zobowiązań wieloletnich - środki pieniężne i papiery wartościowe Skarbu Państwa pochodzące ze źródeł wskazanych w art. 401 ust. 7 ustawy POŚ wg stanu na dzień 31.12.2011 r. (tys. zł)

Lp.	Wyszczególnienie	Stan środków na 01.01.2011 r.	Wpływy	Wypłaty	Stan środków na 31.12.2011 r.
1	2	3	4	5	6
1.	Geologia - opłaty z ustawy - Prawo geologiczne i górnicze	145 897,6	125 113,3	116 542,9	154 468,1
2.	Górnictwo - opłaty z ustawy - Prawo geologiczne i górnicze	73 852,4	125 113,3	74 654,3	124 311,5
3.	Pozwolenia zintegrowane - Opłaty rejestracyjne za pozwolenie zintegrowane	11 825,3	1 301,5	495,0	12 631,9
4.	Gospodarka wodna - opłaty z art. 142 ustawy - Prawo wodne	18 321,9	10 349,3	2 463,2	26 208,0
5.	OZE i efektywność energetyczna - Opłaty zastępcze i kary z ustawy - Prawo energetyczne	1 510 335,3	943 990,3	202 332,4	2 251 993,2
6.	Substancje kontrolowane - Opłaty i kary z ustawy o substancjach zubożających warstwę ozonową	8 480,6	74,9	20,5	8 535,0
7.	Biokomponenty i biopaliwa - Kary z ustawy o biokomponentach i biopaliwach	587,0	84,2	366,8	304,3
8.	Handel uprawnieniami do emisji - Opłaty i kary z ustawy o systemie handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych	46 601,5	6 167,2	19 808,2	32 960,5
9.	Gospodarowanie odpadami	477 358,8	382 096,3	113 805,2	745 649,9
9.1	Recykling - Opłaty i kary z ustawy o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji	449 160,5	366 449,3		
9.2	Zużyty EIE - Opłaty i kary z ustawy o zużytym sprzęcie elektrycznym i elektronicznym	5 060,6	525,0		
9.3	MPO - Kary z ustawy o międzynarodowym przemieszczaniu odpadów	496,0	253,8		
9.4	Odpady - Kary z ustawy o odpadach	217,0	3 488,5		
9.5	Opłaty produktowe	22 424,6	11 379,7		
9.5 a	w tym: Baterie i akumulatory - Kary z ustawy o bateriach i akumulatorach	6,4	0,0		
RAZEM		2 293 260,4	1 594 290,4	530 488,5	3 357 062,3

Wypłaty:

wypłaty ze środków stanowiących źródło przychodów zob. w. na cele tego zob. w. - dotacje 406 233,1
wypłaty ze środków stanowiących źródło przychodów zob. w. na cele tego zob. w. - pożyczki 81 610,1
wypłaty ze środków stanowiących źródło przychodów zob. w. na cele nie dot. tego zob. w. - pożyczki 27 000,0
zmniejszenia decyzją Ministra Środowiska zgodnie z art. 401 c ust. 11 POŚ 0,0
przepływy wew. w ramach zob. wielolet. odpadowego 5 265,0
koszty obsługi 8 949,5
ods. od pożycz. - statutowe 1 104,3
środki dot. opłat produktowych - opakowania - z okresu 01.11-31.12.2010 r. przekazane do NFOŚiGW przez urzędy marszałkowskie; ze środków tych poprzez redystrybucję w maju 2011 r. przekazano: 326,5
70% do wójsów 228,5
30% do NFOŚiGW [na przychody zobowiązania wieloletniego odpadowego] 97,9
530 488,5

Załącznik nr 4.

Realizacja planu finansowania ochrony środowiska w Narodowym Funduszu w 2011 roku – finansowanie w dziedzinach (tys. zł)

Poz.	Treść	Wykonanie 2010 r.	Plan działalności po zmianach	Wykonanie 2011 r.	Wskaźnik 5/4	Wskaźnik 5/3
1	2	3	4	5	6	7
I	Dotacje na inwestycyjne:	661 745,9	731 560,0	558 962,3	76,4%	84,5%
I.a	finansowanie projektów ze środków krajowych:	652 454,5	706 790,0	536 270,2	75,9%	82,2%
1	Ochrona wód	14 692,5	36 420,0	36 413,6	100,0%	247,8%
2	Gospodarka wodna	101 383,0	328 800,0	202 548,1	61,6%	199,8%
3	Ochrona powietrza	66 371,4	128 480,0	110 745,5	86,2%	166,9%
4	w tym: częściowe spłaty kapitału kredytów bankowych	6 695,6	79 010,0	79 563,1	100,7%	1188,3%
5	Ochrona powierzchni ziemi	45 758,5	39 630,0	29 920,8	75,5%	65,4%
6	Ochrona przyrody i krajobrazu	31 221,5	1 320,0	1 356,9	102,8%	4,3%
7	Leśnictwo	21 953,6	13 400,0	13 213,4	98,6%	60,2%
8	Górnictwo	81 206,3	10 100,0	9 258,0	91,7%	11,4%
9	Geologia	142 770,9	21 270,0	12 997,3	61,1%	9,1%
10	Państwowy Monitoring Środowiska	19 366,7	4 780,0	4 317,3	90,3%	22,3%
11	Zapobieganie i likwidacja poważnych awarii i ich skutków	90 088,5	100 850,0	95 235,7	94,4%	117,3%
12	Edukacja ekologiczna	7 276,6	3 800,0	2 573,7	67,7%	35,4%
13	Wspieranie systemu ocen oddziaływania na środowisko	933,0	0,0	0,0	-	0,0%
14	Umorzenia pożyczek i kredytów	29 338,4	17 900,0	17 653,5	98,6%	60,2%
15	Dopłaty do odsetek	93,6	40,0	36,4	91,0%	38,9%
I.b	współfinansowanie projektów ze środków zagranicznych:	9 291,4	24 770,0	22 692,1	91,6%	244,2%
16	Fundusz Spójności (projekty FS/ISPA)	8 789,0	20 650,0	20 105,1	97,4%	228,8%
17	PO IiŚ	502,4	2 060,0	1 624,9	78,9%	323,4%
18	Life+	0,0	2 060,0	962,1	46,7%	-
II	Dotacje bieżące:	336 367,6	437 600,0	413 310,1	94,4%	122,9%
II.a	finansowanie projektów ze środków krajowych:	330 348,1	427 160,0	403 968,3	94,6%	122,3%
1	Ochrona powietrza	22 146,2	19 010,0	18 698,6	98,4%	84,4%
2	Ochrona powierzchni ziemi	77 308,1	111 100,0	103 668,6	93,3%	134,1%
3	Ochrona przyrody i krajobrazu	14 858,7	7 370,0	7 132,3	96,8%	48,0%
4	Leśnictwo	8 492,4	12 150,0	11 897,6	97,9%	140,1%
5	Górnictwo	37,5	64 200,0	63 472,4	98,9%	169259,7%
6	Geologia	21 598,5	110 430,0	101 274,4	91,7%	468,9%
7	Państwowy Monitoring Środowiska	110 850,0	54 500,0	54 590,4	100,2%	49,2%
8	Zapobieganie i likwidacja poważnych awarii i ich skutków	879,6	12 900,0	12 508,4	97,0%	1422,1%
9	Edukacja ekologiczna	45 773,2	34 200,0	30 725,6	89,8%	67,1%
10	Ekspertyzy i prace naukowo-badawcze	26 858,5	0,0	0,0	-	0,0%
11	Wspieranie systemu ocen oddziaływania na środowisko	1 545,4	0,0	0,0	-	0,0%
12	Efektywne wykorzystanie energii w przedsiębiorstwach	0,0	1 300,0	0,0	0,0%	-
II.b	współfinansowanie projektów ze środków zagranicznych:	6 019,5	10 440,0	9 341,8	89,5%	155,2%
13	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko	1 011,9	3 300,0	2 896,2	87,8%	286,2%
14	Life +	2 455,7	7 140,0	6 445,6	90,3%	262,5%
15	Współfinansowanie Memorandum 013	2 551,9	0,0	0,0	-	0,0%
III	Finansowanie projektów ze środków krajowych:	982 802,6	1 133 950,0	940 238,5	82,9%	95,7%
IV	Współfinansowanie projektów ze środków własnych i zagranicznych	15 310,9	35 210,0	32 033,9	91,0%	209,2%
V	Razem Narodowy Fundusz	998 113,5	1 169 160,0	972 272,4	83,2%	97,4%

Załącznik nr 5

Finansowanie ochrony środowiska przez NFOŚiGW w 2011 r. (tys. zł)

Poz.	Treść	Wykonanie 2010 r.	Plan działalności po zmianach	Wykonanie 2011 r.	Wskaźnik 6/5	Wskaźnik 6/3
1	2	3	5	6	7	9
I	Finansowanie pożyczkowe:	1 268 934,8	482 420,0	403 039,6	83,5%	31,8%
1	Pożyczki inwestycyjne, z tego:	996 812,5	482 420,0	403 039,6	83,5%	40,4%
1.1	Pożyczki udzielane wg dziedzin	105 664,9	197 880,0	151 682,6	76,7%	143,6%
1.2	Fundusz Spółności (projekty FS/ISPA)	848 753,6	100 000,0	90 396,9	90,4%	10,7%
1.3	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko	19 185,6	130 910,0	106 218,0	81,1%	553,6%
1.4	Udostępnienie środków WFOŚiGW na realizację przedsięwzięć UE	23 208,4	53 630,0	54 742,1	102,1%	-
2	Wzrost salda pożyczek na zachowanie płynności finansowej projektów	272 122,3	0,0	0,0	-	0,0%
3	Finansowanie kapitałowe	0,0	0,0	0,0	-	-
II	Finansowanie dotacyjne:	998 113,5	1 465 620,0	1 248 421,1	85,2%	125,1%
1	Dotacje na inwestycje, z tego:	661 745,9	731 560,0	558 962,3	76,4%	84,5%
1.1	Dotacje na inwestycje wg dziedzin	616 326,9	609 840,0	439 017,2	72,0%	71,2%
1.2	Częściowe spłaty kapitału kredytów bankowych	6 695,6	79 010,0	79 563,1	100,7%	1188,3%
1.3	Umorzenia pożyczek i kredytów	29 338,4	17 900,0	17 653,5	98,6%	60,2%
1.4	Dopłaty do kapitału kredytów bankowych	93,6	40,0	36,4	91,0%	38,9%
1.5	Fundusz Spółności (projekty FS/ISPA)	8 789,0	20 650,0	20 105,1	97,4%	228,8%
1.6	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko	502,4	2 060,0	1 624,9	78,9%	323,4%
1.7	Life +	0,0	2 060,0	962,1	46,7%	-
2	Dotacje bieżące, z tego:	336 367,6	437 600,0	413 310,1	94,4%	122,9%
2.1	Dotacje bieżące wg dziedzin	330 348,1	427 160,0	403 968,3	94,6%	122,3%
2.2	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko	1 011,9	3 300,0	2 896,2	87,8%	286,2%
2.3	Life +	2 455,7	7 140,0	6 445,6	90,3%	262,5%
2.4	Współfinansowanie Memorandum 013	2 551,9	0,0	0,0	-	0,0%
3	PJB	0,0	296 460,0	276 148,7	93,1%	-
III	Razem środki Narodowego Funduszu	2 267 048,3	1 948 040,0	1 651 460,7	84,8%	72,8%
IIIa	Środki NFOŚiGW na finansowanie przedsięwzięć realizowanych bez środków europejskich (finansowanie w dziedzinach, finansowanie kapitałowe i państwowych jednostek budżetowych)	1 088 467,5	1 628 290,0	1 368 069,8	84,0%	125,7%
IIIb	Środki NFOŚiGW na współfinansowanie przedsięwzięć realizowanych z udziałem środków europejskich	1 178 580,8	319 750,0	283 390,9	88,6%	24,0%
IV	Wydatki środków pochodzących z pomocy zagranicznej rozliczanych z rachunków pozabilansowych	1 836 754,2	370 110,0	391 595,5	105,8%	21,3%
V	Wydatki powierzonych Narodowemu Funduszowi środków pomocy zagranicznej	128 715,0	81 950,0	74 767,1	91,2%	58,1%
VI	Płatności z budżetu środków europejskich (dla beneficjentów dla których NFOŚiGW jest jednostką wdrażającą)	1 297 422,0	1 533 590,0	1 759 278,8	114,7%	135,6%
VII	Razem Narodowy Fundusz	5 529 939,5	3 933 690,0	3 877 102,1	98,6%	70,1%

Załącznik nr 6

Dane dotyczące zatrudnienia i wynagrodzeń osobowych w 2011 r.

Wyszczególnienie	2010 r.			2011 r.					9:4
	Wykonanie			Plan		Wykonanie			
	Przeciętne zatrudnienie w osobach w przeliczeniu na pełne etaty	Wynagrodzenie	Przeciętne wynagrodzenie miesięczne na 1 etat	Zatrudnienie	Wynagrodzenie ²⁾	Przeciętne zatrudnienie w osobach w przeliczeniu na pełne etaty	Wynagrodzenie ³⁾	Przeciętne wynagrodzenie miesięczne na 1 etat	
	etaty ¹⁾	tys. zł	zł	etaty ¹⁾	tys. zł	etaty ¹⁾	tys. zł	zł	
	1	2	3	4	5	6	7	8	
Ogółem NFOŚiGW, w tym:	510	50 849,2	8 308,7	543	58 300,0	538	52 687,3	8 161,0	98,2
- Zarząd	4	939,4	19 570,8			4	977,9	20 372,9	104,1
- Administracja (ogółem NFOŚiGW minus Zarząd)	506	49 909,8	8 219,7			534	51 709,4	8 069,5	98,2

*) wg etatów przeliczeniowych uzyskanych przy zastosowaniu metodologii liczenia średniego zatrudnienia na pierwszy, piętnasty i ostatni dzień zatrudnienia.

**) w NFOŚiGW nie sporządza się Planu przeciętnego zatrudnienia dla Zarządu i innych komórek organizacyjnych, a jedynie ogółem.

1) zestawienie nie uwzględnia odpraw pieniężnych w związku z likwidacją stanowiska pracy, odpraw emerytalnych, odszkodowań, zawiera natomiast wypłacone ekwiwalenty za niewykorzystany urlop wypoczynkowy w związku z rozwiązaniem umowy o pracę.

2) w NFOŚiGW wynagrodzenia w danym roku planowane są jako jedna wielkość.

3) dane dotyczą wyłącznie wynagrodzeń osobowych, bez rezerw na nagrodę pieniężną pracowników i roczną dla członków Zarządu:	
- PF 2011 r. wynagrodzenia osobowe łącznie z bezosobowymi (tys. zł)	59 689,2
- wynagrodzenia bezosobowe	-1 449,8
- rezerwa na nagrody pieniężne, roczne i aktualizacja rezerw na przyszłe świadczenia pracownicze w ciężar kosztów 2011 r.	-5 552,1
Razem	52 687,3

Załącznik nr 7

Wyплаты na finansowanie zadań wskazanych przez Ministra Środowiska w latach 2010–2011,
łącznie z wydatkami na inwestycje w parkach narodowych oraz leśnictwie (tys. zł)

Lp	Wyszczególnienie	2010	2011
1	Finansowanie budowy zbiorników wodnych	97 949,4	317 327,9
2	Hydrologiczno-meteorologiczna osłona kraju/dofinansowanie Państwowej Służby Hydrologiczno Meteorologicznej i Państwowej Służby Hydrogeologicznej	111 318,3	77 202,6
3	Państwowy Monitoring Środowiska (bez PSHM)	36 660,4	34 264,6
4	Zapobieganie i likwidacja poważnych awarii i ich skutków	90 968,1	183 869,4
5	Finansowanie robót likwidacyjnych i rekultywacyjnych w górnictwie siarki	56 309,8	55 000,0
6	Prace naukowo-badawcze i ekspertyzy	25 429,6	22 474,8
7	Współfinansowanie programów pomocowych	3 928,1	13 503,5
8	Ochrona przyrody, inwestycje w parkach narodowych, leśnictwo	76 526,2	58 303,9
9	Inne (zadania zgłoszone przez Min. Śr. z Edukacji Ekolog. dot. przeds. inf.-eduk.)	7 010,6	389,7
10	Geologia	146 607,4	95 254,2
11	Wspieranie systemu ocen wpływu na środowisko	2 478,4	534,3
12	Razem zadania zlecone	655 186,4	858 125,0
13	Finansowanie dotacyjne ogółem	998 113,5	1 248 421,1
14	Udział zadań zleconych w dotacjach ogółem	65,6%	68,7%

Załącznik nr 8

Realizacja PO IiS w NFOŚiGW narastająco na dzień 31.12.2011 r. (kwoty w tys. zł)										
działanie / oś	Kwota alokacji w podziale na działania		Podpisane umowy o dofinansowanie			Wyplacone środki		Wartość zatwierdzonych wniosków o płatność (wkład UE, bez zaliczek)	Kontrakty podpisane w ramach projektów	
	dane w EURO	dane w PLN '	liczba	wartość dofinansowania UE	% wykorzystania alokacji	wartość (z uwzględnieniem zwrotów)	% realizacji zobowiązań dla umów zawartych od początku wdrażania POIiS		liczba	wartość dofinansowania UE
1	2	3	4	5	6 = 5/3	7	8 = 7/5	9	10	11
działanie 1.1	2 783 940,00	11 528 295,54	63	7 887 994,80	68,4%	2 556 961,83	32,4%	1 864 202,75	825	5 395 478,38
I oś - suma	2 783 940,00	11 528 295,54	63	7 887 994,80	68,4%	2 556 961,83	32,4%	1 864 202,75	825	5 395 478,38
działanie 2.1	1 015 740,00	4 206 179,34	14	2 455 331,67	58,4%	248 534,27	10,1%	222 967,66	50	470 571,89
działanie 2.2	200 000,00	828 200,00	1	110 500,00	13,3%	0,00	0,0%	0,00	25	1 817,60
II oś - suma	1 215 740,00	5 034 379,34	15	2 565 831,67	51,0%	248 534,27	9,7%	222 967,66	75	472 389,49
działanie 3.1	516 000,00	2 136 756,00	13	868 858,59	40,7%	84 413,77	9,7%	59 594,52	1022	470 588,37
działanie 3.2	29 640,00	122 739,24	3	107 118,02	87,3%	0,00	0,0%	728,60	43	30 936,83
działanie 3.3	11 150,00	46 172,15	1	38 571,72	83,5%	0,00	0,0%	38 571,72	18	38 571,72
III oś - suma	556 790,00	2 305 667,39	17	1 014 548,33	44,0%	84 413,77	8,3%	98 894,84	1083	540 096,92
działanie 4.1	500,00	2 070,50	58	1 204,09	58,2%	837,40	69,5%	837,40	170	1 223,82
działanie 4.2	37 000,00	153 217,00	35	144 469,46	94,3%	34 961,88	24,2%	34 961,88	441	119 878,07
działanie 4.3	52 000,00	215 332,00	19	167 102,98	77,6%	53 104,14	31,8%	53 104,14	193	140 926,48
działanie 4.4	13 800,00	57 145,80	12	54 064,54	94,6%	24 602,31	45,5%	24 602,31	89	52 382,69
działanie 4.5	80 760,00	334 427,16	29	299 318,37	89,5%	113 287,99	37,8%	113 287,99	186	267 529,83
działanie 4.6	15 940,00	66 007,54	17	56 740,30	86,0%	40 036,26	70,6%	40 119,21	199	55 578,48
IV oś - suma	200 000,00	828 200,00	170	722 899,74	87,3%	266 829,97	36,9%	266 912,93	1278	637 519,37
działanie 9.1	71 770,00	297 199,57	16	199 557,17	67,1%	78 143,00	39,2%	72 340,35	87	120 092,21
działanie 9.2	139 040,00	575 764,64	30	508 234,13	88,3%	983,07	0,2%	983,07	367	167 514,13
działanie 9.3	76 670,00	317 490,47	33	250 172,57	78,8%	129 266,58	51,7%	103 279,32	993	182 634,28
IX oś - suma	287 480,00	1 190 454,68	79	957 963,87	80,5%	208 392,65	21,8%	176 602,75	1447	470 240,62
RAZEM POIiS	5 043 950,00	20 886 996,95	344	13 149 238,41	63,0%	3 365 132,49	25,6%	2 629 580,93	4 708	7 515 724,78

Załącznik nr 9

Kalkulacja oceny końcowej NFOŚiGW

Oceny wykonania planu finansowego Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej dokonano stosując kryteria⁵³ oparte na wskaźnikach wartościowych, opracowanych przez NIK i opublikowanych w *Analizie wykonania budżetu państwa i założeń polityki pieniężnej w 2011 roku*.

Przychody P: 2.458.148,4 tys. zł.

Koszty K: 1.342.826,6 tys. zł

Wyплаты pożyczek Wpoż: 403.039,6 tys. zł

Razem koszty i wypłaty pożyczek:

K+ Wpoż: 1.745.866,2 tys. zł

Łączna kwota G:= P+K+Wpoż = 4.204.014,6 tys. zł

Waga kosztów i wypłat pożyczek w łącznej kwocie G: $Wk = (K+Wpoż) : G = 0,4153$

Waga przychodów w łącznej kwocie G: $Wp = P : G = 0,5847$

Nie stwierdzono nieprawidłowości w przychodach.

Ocena częściowa przychodów – pozytywna (5)

Nie stwierdzono nieprawidłowości w wypłatach pożyczek.

Nieprawidłowości w kosztach łącznie: 422,3 tys. zł, tj. 0,03%, kosztów ogółem, z tego:

- 213,2 tys. zł utrata wartości aktywów w wysokości 213,2 tys. zł, odpowiadającej kwocie odpisu aktualizującego aktywa NFOŚiGW, z tytułu utraty wartości akcji Krajowej Agencji Poszanowania Energii S.A;
- 143 tys. zł – kwota zaakceptowanych przez NFOŚiGW faktur, w ramach rozliczenia udzielonej dotacji na organizację festynu, pomimo tego, że data sprzedaży umieszczona na tych fakturach jest późniejsza, niż data organizacji festynu, na który udzielono dotacji;
- 66,1 tys. zł z tytułu nieterminowego uregulowania zobowiązań.

Ocena częściowa kosztów = pozytywna (5)

Ocena częściowa kosztów i wypłat pożyczek łącznie – pozytywna (5)

Wynik końcowy $W = 5 \times 0,4153 + 5 \times 0,5847 = 2,0764 + 2,9236 = 5$

Ocena końcowa – pozytywna (5)

⁵³ Por.: <http://nik.gov.pl/kontrolle/standardy-kontroli-nik/>

Jednakże ze względu na:

- niskie wykorzystanie środków pochodzących ze zobowiązań wieloletnich, w 2011 r. ze środków zobowiązań wieloletnich wydatkowano tylko kwotę 487.843,2 tys. zł, tj. 14,5% stanu tych środków na koniec roku, w tym wypłaty dotacji wyniosły 406.233,1 tys. zł, a pożyczek 81.610 tys. zł;
- niskie wykorzystanie środków na Rachunku klimatycznym (ze sprzedaży jednostek AAU), z którego w 2011 r. wypłacono łącznie 15.083,7 tys. zł, tj. 3,3% stanu środków na tym Rachunku na koniec roku;
- zmniejszenie udziału finansowania pożyczkowego (w 2011 r. wypłaty pożyczek wyniosły 403 039,6 tys. zł, tj. tylko 31,8 % wykonania w 2010 r. (1 268 934,8 tys. zł));
- zastrzeżenia dotyczące skuteczności funkcjonowania mechanizmów kontroli zarządczej dotyczących operacji finansowych i gospodarczych oraz systemu księgowości komputerowej w NFOŚiGW;
- nierozliczenie efektów ekologicznych i rzeczowych, osiągniętych w wyniku realizacji umów dotacji i pożyczek; według stanu na dzień 31 grudnia 2011 r. nie zostało rozliczonych w tym zakresie 136 umów, tj. o 27,3% mniej niż w 2010 r., na kwotę 968.059,5 tys. zł, wyższą o 192,9% niż w 2010 r.,

obniżono ogólną ocenę z pozytywnej na pozytywną z zastrzeżeniami.

Załącznik nr 10

Wykaz organów, którym przekazano informację o wynikach kontroli

1. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej
2. Marszałek Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej
3. Marszałek Senatu Rzeczypospolitej Polskiej
4. Prezes Rady Ministrów
5. Sejmowa Komisja Finansów Publicznych
6. Sejmowa Komisja do Spraw Kontroli Państwowej
7. Sejmowa Komisja Odpowiedzialności Konstytucyjnej
8. Sejmowa Komisja Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa
9. Senacka Komisja Środowiska
10. Minister Finansów
11. Minister Środowiska
12. Minister Gospodarki
13. Minister Rozwoju Regionalnego
14. Szef Centralnego Biura Antykorupcyjnego
15. Biuro Bezpieczeństwa Narodowego
16. Prezes Zarządu Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej